

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hatásos petit sor egyezer 20 ft.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Staubert József.

Csütörtök, november 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérezik: Közigazgatás és jogszolgáltatás.**
- Választások a t. Házban.**
- A beruházási törvényjavaslat.**
- A kínai háború.**
- Felfüggesztett román esperes.**
- A szatmári kivégzés.**
- Üzelmek romániai szőlővel.**
- Tizenégy évig várfogságban.**
- Tárcza: Nem tudtam másképp.** Irta: Tolnai L.
- Regény-Csarnok: A kételkedő ember.** Irta: Groller Balduin.

Közigazgatás és jogszolgáltatás.

Arad, november 21.

A közigazgatás reformjának szüksége lassankint annyira áthatotta a köztudatot, hogy Tisza Kálmán, ki a jelenlegi municzipális rendszernek egyik legbuzgóbb híve, már 1881 évben kijelentette, hogy a közigazgatás reformját, ha másként nem lehet, a történelmi hagyományok feláldozásával is meg kell csinálni.

Az azóta lefolyt idő arról tett kiáltó tanubizonyságot, hogy az eddigi municzipális rendszerrel szakítanunk kell. A kegyelet érzete nem elég indok a mai közigazgatási rendszernek továbbra is leendő fenntartására, de a mindennapi tapasztalat annál hangosabban szól az állami közigazgatás behozatala mellett a kinevezéssel együtt, a mely lehetővé teszi, hogy a közigazgatásunk gyarlóságának egyik tápláló kuforrását képező rokonsági ösz-

szeköttetésnek vége szakítsassék s a jó közigazgatás arra készült egyének állandó alkalmazása által meghonosítsassék. A mai rendszer nem az érdemnek, nem a tehetségnek, hanem igen sok esetben a protekciónak, a nexusnak nyit tért.

A közigazgatás államivá tétele által sokat nyerne erőben, biztonságban és tekintélyben. Jelesebb erők is örömmel keresnék fel e tért, míg most egy vagy más ok miatt meglehetősen távol tartják magokat. Akkor a közigazgatási pályán lévő egyének sem hagynák oda oly könnyedén azt és nem igyekeznének a legelső kedvező alkalmat megragadni, hogy más életpályára csapjanak át.

A jó közigazgatáshoz szükséges elemek tehát nálunk sem hiányzanak, csak nem igyekeznek felkeresni azt, vagy pedig a tapasztalatok miatt elkedvetlenedve hagyják oda.

Míg azonban a távolabbi cél elérni akarnók, addig még az ehhez szükséges előfeltételek megvalósításáról is gondoskodnunk kell. E tekintetben első sorban megvalósítandó feladatok voltak: a közigazgatási bíróságok létesítése és a közigazgatási tisztviselők gyakorlati kiképzése. Az első feladat szerencsés kézzel már megoldott, a másikkal első próbái folynak a közigazgatási tanfolyamokban.

A közigazgatási tisztviselők gyakorlati kiképzése nem új eszme a törvényhozás előtt. Szó volt már erről az 1883. I. törvényzikk megalkotása alkalmával és ezen

törvény által fel is hatalmaztatott a kormány annak gyakorlati kivételéről gondoskodni. Az ügy azonban mind ez ideig abban maradt, de ha a kormánynak sikerülni fog e kérdést helyesen megoldani, hatalmas lépést teszünk közigazgatásunk javításának útján, melylyel vetekedett a másik, t. i. közigazgatási bizottságoknak létesítése.

A közigazgatási bíróságok felállítása az első fokban az önkormányzati elemek részvételével, az utolsó fokban pedig a bírói függetlenség teljes biztosítékával véget vetett annak a visszás helyzetnek, a mely fennállott. Igen sok esetben a közigazgatási bíráskodás terén a kormány egy személyben, mint érdekelt fél és mint az utolsó forumban eljáró bíró szerepelt, a mi azon jogi-axiomával, hogy senki sem lehet egy személyben bíró és érdekelt fél, merev ellentétben állott.

Mi a közigazgatási bíróságok felállításában megvalósítva látjuk a közigazgatás vitelének jogi ellenőrzését, amelyet eddig oly sajnosan nélkülözni voltunk kénytelenek.

Anglia mint a közigazgatásának egyik főelvét éppen az képezi, hogy ezen jogi ellenőrzés bevitetett a közigazgatásba is és ezen elvnek a gyakorlati életben való tényleges megvalósítása tette közigazgatását példányszerűvé.

Az államhatalmak oly merev szétválasztása és elkülönítése, mint azt a tudomány az elméletben megállapította, a gya-

TÁRCZA.

Nem tudtam másképp.

Irta: Tolnai Lajos.

A széles kaposi utcán jött, ment, tolongott a nép; a szakácsnék, szegényebb polgárok siettek bevásárolni az ebédhez valót; — iskolásfiúk és leányok csinos ruháikban tanulták az első kaczerkodást és nagyozolást; a hivatalnokok siettek a sötét lyukakba s egy-egy nyugalmazott katonatiszt tempós lépteivel mutatta, hogy még ő is a társadalom egy kiegészítő tagja.

Bent a kereskedői irodákban is megkezdődött már az élet, a fővárosi „Soll und Haben“ élete.

Öreg, kopasz, kopott ember dől a kis álló íróasztalnak, mitsem törődve a künn lótok-futók zajával és számol, egyre számol. Azt se veszi észre, hogy felesége, egy kövér, jól táplált, vastag asszony, már rég ott szemléli a kurta, fekete amerikai bőrdívánkán.

— Mit számolsz? Bolond! Er az valamit? Nem megy, hát akkor nem megy. — Annyi. A bőrdét csak nem adod oda. Tégek is megcsalnak. No hát. Nem fizettek, meg nem fizetnek. No hát. Adj ebédhez valót. — Mindjárt itt lesz a kilencz óra s valamit nekünk is enni kell. Veszek jó kukoriczát s egy szép görögdinnyét. — Ugyan ne törd a fejedet. Nem loptál.

— De loptam, Rézi!
— Mikor?
— Loptam.
— Oh, te együgyű.
— Igenis.
— Mit?
— Nem tudok fizetni. — Nem jön be semmi.
— Hát ez lopás?
— Aki fizetni nem tud?
— No hát az nem fizet.
— Az lop, mert megkárosít. Az egy gazember.
— Es azt te mondd magadra? Nem kiáltanád ki az utcán is, hogy: én, Engel Fülöp, egy gazember vagyok. No csak adj pénzt, aztán megyek.
— Itt semmi sincs, — emelt ki az öreg ember belső zsebéből egy viseltes, nagy, zöld bőrtárczát.
— Azzal nekem semmit se mondasz, — nekem legalább is öt forint kell. — Nincs fa, nincs szén, nincs zsír, nincs liszt, szóval semmi sincs.
— En nem segíthetek.
— Akkor elviszek a zálogházba egy vég finom vásznat.
— Weisz és Kohn mindent lefoglalt, és csak úgy engedett tovább a boltban, ha minden darab árával pontosan beszámolok.
— No hát számolj be vele, hogy ezt a vásznat megettük.
— Rézi, itt a becsület parancsol.

— Hát mi az a becsület? Te bolond. Fel tudod azt váltani, vagy adnak ezért valamit? Vén vagy és nem tanultál annyit, hogy csak a pénznek van értéke, — másnak a világon semminek. No csak okoskodj, én viszem a vásznat.
— Azt nem.
— Az erős, kövér asszony odább lóditotta férjét, hóna alá kapta a vásznat, — és indulni akart.
— Rézi, ha adsz valamit a becsületesemre, — azt ne tedd.
— Adok valamit a gyomrodra, hogy enned kell s a két leánynak is enni kell. Már a fizetésöket előre megettük, legalább enniök kell adnom. Te azt nem érted. Lerdj!
Es dulakodni kezdett a két öreg, hogy az utcáról sokan befutottak, és törekedtek pártállás szerint elhelyezkedni, mialatt az asszonyoságnak sikerült elmenekülni a vászonnal.
Aki az életet könnyű oldaláról veszi föl, az nem talál semmi különöset az ilyen helyzetben.
Engel Fülöpné beadta egy jó nevű zálogközvetítőben a vásznat s az éppen nem nagy összeggel vigan sietett a piacra. Sok jó cikket vásárolt s azzal az ebéddel, ami ebből az anyagból kikerült, nem követelő ember tökéletesen megelégedhetett.
A ki látta volna a jó öreg asszony eleven, piros arczát, nem gondolt volna az élet sötétebb oldalára.
Az öreg Engel Fülöp keserűségében újabb

korlati életben nem valósítható meg. A hol ezt tényleg meg is valósították, mint pl. Német- és Franciaországban, az keservesen boszulta meg magát. Mert mi lett a végeredmény? Az, hogy a hatalmak elkülönzési elméletének vesszőparipáján lovagolva, a közigazgatásból száműzték az igazságszolgáltatásnak még elemeit is és ezt még jogi ellenőrzés alakjában sem engedték beférkőzni a közigazgatásba, de másfelől a hatalom saját érdekében nem akart a pártkormány által teremtett közigazgatással szemben azon merev állást foglalni és azt engedte a bírói szervezetbe és így közvetve az igazságszolgáltatásba is behatolni.

Azon könnyen veszélyessé válható és súlyos visszaélésekre alkalmat adó elv szentesített ez által, hogy a politikai hatalomnak feltétlenül joga van rendelkezni nemcsak a közigazgatással, hanem az igazságszolgáltatással is, amelyek parancsainak engedelmeskedni tartoznak. Az igazságszolgáltatást is tehát a pártkormány politikai hatalma kisugárzásának tekintették.

A jogi ellenőrzésnek a közigazgatásba való ezen bevitele és a hatalmak nem merev szétválasztásának, hanem kellő egyensúlyba hozatalának megvalósítása az egyedüli alkalmas eszköz arra, hogy közigazgatásunk az öt méltán megillető helyet elfoglalja és hogy az valóban elvi alapon nyugvó jogszolgáltatássá legyen.

M—d.

TÁVIRATOK.

A transzváli háború.

London, november 21. A Times-nak jelentik Fokvárosból 21-iki kelettel: Tegnap körülbelül 60 bányamunkás Transzválba utazott. Ez azonban nem jelenti a bányamunkások általános visszatérését. Az elutazott bányászok válogatott munkások, a kiknek rendbe kell hozniuk bizonyos bányákat az utánuk jövő munkások számára.

A kínai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

London, november 21.

A Daily Telegraph-nak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: Ideérkezett jelentés szerint ma táviratilag az özvegy császárnának egy titkos rendeletét terjesztették, amely az alkirályokat és kormányzókat felszólítja, hogy az ország minden részében *készen legyenek a szövetségesek ellen való háborúra.* — A Daily News-nak jelentik Sanghaiból tegnapelőtti kelettel, hogy az udvar a nélkülözések és kényelmetlenségek miatt, amelyeknek Szinganfuban ki van téve, nagyon szeretné ezt a helyet elhagyni, de teljesen Tungfusziang kezében van, aki nem ment Kanszuba, mint előbb jelentették, hanem még Szinganfuban van, ahol 16,000 emberrel rendelkezik.

New-York, november 21.

Tiencinből jelenti egy tegnapi távirat, hogy *Huemphrey* amerikai tábornok, aki a sanhaikvani kikötőt megvizsgálta abból a szempontból, hogy alkalmas-e téli kikötőnek, visszaérkezett Tiencinbe. A tábornoknak az a véleménye, hogy Csingvantauban, nyolcz mértföldnyire Sanhaikvántól, nemzetközi költségen 200,000 dollárért körtöltést kellene építeni, mert ez a kikötő télen könnyen nyitva tartható. A Peiho Tangcsautól északra hamar befagy és valószínűleg nemsokára beszüntetik rajta a hajózást.

Washington, november 21.

A kínai kártérítésre vonatkozó legutóbbi amerikai javaslat hasonló az orosz kormány annak idején tett javaslatához, amelyben a kérdésnek a hágai választott bíróság elé való terjesztését ajánlotta.

London, november 21.

A Morningpostnak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: A szövetségesek, úgy látszik, a rá határozta el magukat, hogy erélyesebb rendszabályokhoz nyulnak, hogy döntő fordulatot idézzenek elő a dolgok állásában. A sanghaji táviróhivatalon átment ma egy távirat, a melyet a pekingi főhadiszállásról küldtek a nankingi alkirálynak s a mely az alkirályt felszólítja, nyilatkozzék határozottan az udvarhoz való viszonyáról és az udvarnak élelmiszerekkel való ellátásáról.

POLITIKAI HIREK.

A főrendiház ma rövid ülést tartott Csáky Albin gróf elnöklése alatt. Vita nélkül elfogadták a gazdatiszterokról, az erdőmunkásokról, a dohánykerészekről és az utazókról szóló törvényjavaslatokat.

A beruházási törvényjavaslat

Budapest, november 21.

A képviselőház mai ülésén *Lukács* pénzügyminiszter benyújtotta a már jelzett törvényjavaslatot, több állami beruházás költségeinek fedezéséről.

A javaslat 4 szakaszból áll.

Az 1. §. szerint fölhatalmaztatik a kormány, hogy igénybe vegyen:

	Korona.
a) a vajdahunyadi olvasztótelep és a zólyom—brezói vasgyár szükségleteire	3.250,000
b) a pénzügyminiszterium új épületére	4.000,000
c) a szentes—csongrádi hid építésére	2.620,000
d) a fiumei dock meghosszabbítására	1.700,000
e) posta-táviró épületekre	2.000,000
f) népiskolákra s tanítói lakásokra	5.000,000
g) törvénykezési épületekre	4.000,000
h) mezőgazdasági muzeum-épületekre	2.400,000
i) a lipótmezei tébolyda új pavilonjára	120,000
j) államvasuti beruházásokra a költségvetésben engedélyezett 20.000,000 koronán felül	6.250,000

A 2. §. szerint e kiadások a pénztári készletekből fedezendőek.

A 3. §. szerint a kiadások a zárszámadásban az illető tárcza beruházásai közt lesznek elszámolandók.

A 4. §. a törvény végrehajtásával az illető tárczák minisztereit bizza meg.

A javaslatokhoz terjedelmes megokolás van csatolva, a mely rámutat, hogy a kormány a beruházások sürgős és szükséges voltában rejülő indokok hatására cselekszik. De ez indokokon kívül a hazai közgazdaság egyes ágazataiban mutatkozó pangást is enyhíteni akarja. A kedvezően alakult pénztári készletek lehetővé teszik a fedezést.

Eredetileg hitelművelet volt tervezve, de ez a nemzetközi pénzpiac kedvezőtlen alakulása folytán jó ideig okszerűen nem lett volna kivihető.

Az indokolás ezután részletesen ismerteti sorra a tervezett beruházásokat. A szentes—csongrádi hídát első sorban az alföldi tranzverzális műút két szakaszának összekötése sürgeti, és ez közös közúti és vasúti híd lesz.

Uj posta-táviró épületeket terveznek most a következő helyeken:

	Korona.
1. Pozsony ker. igazg. 1 közp. hivatal	600,000
2. Pécs	400,000
3. Zágráb	600,000

meg újabb határozatokat hozott. Feladott minden reményt. Nem látott mást maga előtt, mint az emberek, ismerősök, régi barátok, kollegák megvető tekintetét.

Az természetesen elfog terjedni még e mai napon, Engel Fülöp tökéletesen megbukott, egy fizetésképtelen semmi, aki minden tiszteletbeli hivatalait elvesztette. — A Rákóczy-asztaltársaságnál többé nem ő az alelnök, a Lázár-egyletnél nem bizottsági tag, a Kiskereskedők egyesületében nem főgentel szerepelni. Oh, mekkora bajok ezek! Erdemes-e ezek elvesztése mellett az élet terhét tovább hordozni?

— Nem, nem, — sóhajtott előbb majd kiáltott fel utóbb.

Szerencsére senkise volt a boltban s ez égető küzdelmeket nem látta.

Végiggondolt családja jövőjén. Hiszen, ha a leányok egy hét alatt jól férjhezmehetnek, de ki vesz el ma kereskedő-leányt pénz nélkül? Senki, senki.

Itt tehát nem talált oltalmat.

De hát mennyi kis pozíció van még a világon, ahol egy bukott, becsületét veszített kereskedő is elhelyezkedhetik, ahol nem kérdik: ki vagy, mi voltál, csak végezd jól, amit rád bízta.

Hatvanöt évvel hova, micsoda osztályba ékelheti be az ember magát?

Kopasz homlokát kiverte a nagy öreg vejejték. Esméket, gondolatokat keresett, de nem talált.

Elmult a dél, az egy óra, a két óra. E

hosszu idő alatt csinos, férfias leveleket irt ne-jéhez, leányaihoz, a rendőrkapitánysághoz, mely levelekben igen okos, praktikus intézkedéseket tett eltemetésére, felboncolására, utolsó apró óhajításaira nézve.

— De hát nem lehet ebből a bajból tiszteességesen kimenekülni, teszem Amerikába menettel, de oda pénz kell s az nincs, egy kis szőkessel a felső vármegyékbe, ott senkitem ismerné. Hogy menne ez? Nem lehet. Pénz, pénz! Koldulni nem koldulhat, jöllehet a hatvanöt esztendő éppen alkalmas már a koldulásra. Hatvanöt év, lerongyollott ruha, megsoványodott, ránczos arc, tántorgó léptek, könnyező szemek, ezek mind meglennének és segitenék az esdeklésben. Hátha az emberek mégsem oly szívtelenek! Nem mindehütt oly szívtelen az ember, mint Pesten. Vidéken még lehet jó, könyörülő lelkeket kapni! Tán lehet! Megéhezett.

— No, te vén bolond, — lépett be felesége egy kosárral, — de nagy ur lettél. Megvárod, hogy helyedbe hozzák az ételt.

Az öreg asszony terített a pult sarkára és kirakta az ételeket.

— Jó levele, egyél!

— Oh hogy evett. Megfeledkezett minden szomorú szándékról.

— Zöldbab, — vagdalt-hussal, — egyél Fülöp!

— És Fülöp evett, mohón, igazi étvágygyal, — a sir előtt.

— Placsinta. Te ezt szereted. egyél!

És az öreg, megkínzott, szegény ember nemcsak, a szájával, de a nagy, vízesszürke szemével is evett, — a felboncolás előtt!

Máskor egy kis fekete átszokott futni Engel ur, hogy átfussa a lapokat, és összeszedje a friss híreket. Most ettől elállott.

Felesége beszélt neki erről-arról hogy Eliznek a komisz Róth felmondott.

De már ezeket ő nem igen hallotta. Alig várta, hogy felesége távozzék.

A jó asszony minden aggodalom nélkül távozott.

Most a szomorú határozatok teljes erejükből talpraállottak. Engel ur a levelek lezárásához fogott. Kijavította az ortografiai hibákat és leányának, Eliznek, a sorok közé egy-két használható jó tanácsot szurt.

Igy várta be az estét.

Mindent elrendezett, a könyveket rendbenhagyta s az utolsó tételt, a felesége vásárlását felderítette Weisz és Kohn urak számára.

Már este volt, elmúlt kilencz óra. Becsukták a boltot, magára zárta. Sétált fölebb-alább a kis boltocskában, de mintha hajtotta volna egy nagy, harapós kutya. Hátra-hátra nézett.

Végre vette a kis hüvelykujjnagyságu revolvert, megnézegette, oda mérte a homlokához. Nem, mégis a szájába sütötte el. Egyet kiáltott és meg volt halva!

4. Nagyszeben kezelőhivatal	100,000
5. Zimony p. u.	120,000
6. Varasd	100,000
7. Károlyváros	70,000
8. Szeged p. u.	60,000
9. Petrozsény	33,000

Törvényszéki épületekre már a költségvetésben föl van véve:

	Korona.
1. brassói	320,000
2. kolozsvári	520,000
3. lőcsei	160,000

Hzeken kívül a következő építések lesznek:

	Korona.
1. lugosi	600,000
2. nyitrai	800,000
3. s.-a.-ujhelyi	800,000
4. székesfehérvári	500,000

Az államvasuti beruházások közt szerepel a szolnoki, miskolczi, zágrábi, kolozsvári és pécsi műhelyek kibővítése, a nagyváradi vízberendezés kibővítése, továbbá a kolozsvári állomás kibővítése (100,000 korona), az aradi állomásbővítés (250,000 korona), nagyváradi állomásbővítés (100,000 korona), szegedi pályaudvar bővítés (150,000 korona).

Választások a t. Házban.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 21.

A képviselőház ma hosszadalmas és unalmas munkát végzett. Névszerinti szavazással megválasztotta újra a bizottságok tagjait, ami körülbelül egy óra hosszat tartó doig és annál kevésbé érdekes, mert hiszen mindenki tudja, hogy a régiakat fogják újra megválasztani, úgy, amint ezt az egyes pártok kijelölték. Így is történt, a választások eredménye az lett, hogy az általunk már felsorolt képviselők lettek a bizottságok tagjai.

Perczel Dezső elnök a választás eredményének kihirdetése után felszólította a bizottságokat, hogy elnököt s jegyzőt választva, minél előbb alakuljanak meg, s erről tegyenek jelentést.

Azután az osztályokba való sorsolás következett, mert — bár az osztályokra ma már egyáltalán szükség többé nincs — a házszabályok mégis rendelik az osztályokba való beosztást.

Polónyi Géza a mai ülésre interpellációt jelentett be a trónörökös házassági javaslatának a horvát tartománygyűlésen való érdemleges tárgyalása ügyében.

Mielőtt azonban erre rákerült volna a sor, Lukács László pénzügyminiszter benyújtotta az állami beruházásokról szóló törvényjavaslat. Ezt a Ház előzetes tárgyalásra kiadta a pénzügyi bizottságnak.

Polónyi Géza: A trónörökös házasságáról szóló javaslattal kapcsolatban a horvát képviselők olyan jelenségeket támasztanak, melyek megingatással fenyegetik a magyar-horvát közjogi viszonyt. Mert a közjogi rend fölforgatása volna, ha teljesülne a horvát ellenzék kívánsága, hogy ott is tárgyalják a deklarációt. Mazurra horvát képviselő cikkében úgy beszél, mintha a bán ezt meg is ígerte volna. Kérdi, tekintettel közjogi viszonyunkról szóló törvényeinkre, érdemleges tárgyalás, vagy csupán kihirdetés czeljából szándékozik-e a kormány a szóban forgó törvényt szentesítése után a horvát tartománygyűlésnek átküldeni?

Szell Kálmán: Ez a kérdés oly világos, oly természetesen dologgal foglalkozik, hogy itt csak egy válasz lehetséges. Ezzel a törvényvel se fognak másképp eljárni, mint a magyar országgyűlésen hozott minden törvényvel Horvátországban. Nem fogják ott külön tárgyalni. Az lehet, hogy az ellenzék e kérdéssel agítani óhajt, de hogy a bán, olyan ígéretet tett,

azt nem hiheti a szülő. Majd belátja Mazurra ur, hogy e kérdés körül való okoskodásai nem alaposak. Kijelentheti, hogy e tekintetben nálunk semmi aggodalomra nincs ok.

Polónyi: A választ köszönettel tudomásul veszi.

A Ház egyhangulag tudomásul veszi.

Lukács László pénzügyminiszter ülés végén benyújtotta a horvát kiegyezési provizóriumról szóló javaslatot is.

Szell Kálmán: A konzuli illetékekről szóló javaslatot, melyet a múlt ülészekben nem tárgyalhatott, most újból beadja.

Holnap az öntöző csatornákról, s a rumaklenáki vasutról szóló javaslatot tárgyalják.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Fourchambault család, színmű. (Páratlan bérlet.)

Péntek: Fekete dominó, opera. (Páros bérlet.)

Szombat: Fekete dominó, opera. (Páratlan bérlet.)

* A párisi élet úgy látszik állandó műsordarab lett, annyi ismétlés után a közönség szívesen fogadja és mindenkor kitűnően szórakozik rajta. A mai repris a szerep osztásokban lényeges változásokat mutatott. A házasság, a halál, a betegség forgatta fel a régi rendet és még oly élénken áll a közönség előtt az ezelőtti szereposztás, hogy bizony a párisi élet derűsége és kicsapangása sem képes a közönségben egy fájó érzetet elaltatni. Harmath Józsa szerepét Menszáros Margit játszotta, a szerencsétlen véget ért Nyilassy Matyi helyét, Hegyessy töltötte be, és a beteg Turchányi Olga helyett Rédei Szidi adta a szobaleányt. Ne akarjunk összehasonlításokat tenni, a mi a múlté, az ne zavarja a jelent. Menszáros Margit eleganciájával és előkelő játékaival kis szerepének fontosságát tudott adni; de Rédei Szidi szép hangjával és énekével a szobaleány jelentéktelen szerepében sok sikert és tapsot aratott és Hegyessy az ő sajátos humora által elég jó hatást tudott elérni. A régiak az új környezetben is kitűnően maradtak, köztük első sorban Felhő Rózsi, Parlagi Kornél, Tolnayné, továbbá Fenyéri, Rubos, László, Erczkövi, Nemes és Szalay.

* Debreczennek nem kell Shakespeare. Debreczeni laptársunk színi rovatában ezt olvasuk: Tegnap este min ivégig kitaró közönség hallgatta meg: „Romeo és Juliá“-t. Shakespeare örökbecsű darabját. Mindjárt itt konstatálhatjuk, hogy a brit hatyu darabjait Debreczenben színrehozni hiábavaló kísérlet. Itt kiforgatják velejéből és Laube vagy Kotzebue modorában érzelmes szavalati darabokká alakítják át.

Furcsa állapot ez a mai. A darabokat úgy látszik ma a színházaknál úgy nyirbálják, változtatják, rövidítik, hosszabítják, amint tetszik. Ez a ripacszkóság a kőszínházakban mégis csak helytelen dolog.

— Szentes nyilatkozata a színkerületre. Szentes város színiügyi bizottsága a Festetich Andor gróf, a vidéki színészet országos felügyelőjének megkeresésére az általa közölt színi kerületre vonatkozólag akként válaszolt, hogy a Szabadka, H.-M.-Vásárhely, Makó és Szentesből alakítandó kerületbe óhajtja magát beosztani.

* Krecsányi kérvénye. Krecsányi színgazgató kérvényt nyújtott a szegedi városi tanácshoz. A színi szezon meghosszabbításának engedélyezését kéri június és július hónapokra. Mi végből nevezett időre a kőszínház átengedését is kéri s hogy szellőztető készüléket rendeztessen be a város.

A szatmári kivégzés.

(Papp Béla utolsó napja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 21.

Befejeztetett. Papp Béla meghal s az urigylkos akasztófája fölött őszi szellő zug majd gyászzeneket. Könyvet nem hullat érte senki, érdemtelen a szájalomra. Akinek volt lelke megöletni azt az ártatlan szőke diákot, akinek csupán az a büne volt, hogy születni merészelt, — akinek volt lelke vértestvére ellen orgyilkost bérelni, az megérett a kötélre.

Befejeztetett... Ma hirdették ki a vérengző ur előtt a halálos ítéletet és Papp Béla meg akarta mutatni, hogy az ur — a pokolban is ur. Ha másban nem, de legalább az utolsó kívánságában akarta bizonyosságát adni annak, hogy az akasztófa alatt is ur marad. Fényképeztesék le, amint a kötélén lóg és küldjék el az édes apjának, mert szerinte az juttatta ennyire! Ott a halál küszöbén, ahol már a legvetemedettebb gonosztevő is magába száll, Papp Béla még ott sem nyugszik, pózol — adja az urat, és ősz apját vádolja a maga romlottságáért.

(A halálos ítélet kihirdetése.)

Ma reggel hét órakor hirdették ki a meggyilkolt Papp Elemér gyilkosainak bűnyűgyében az utolsó ítéletet a törvényszéknek az új bűnvádi eljárás rendelkezése szerint zárt ülésében, amelyen a hivatalos személyeken kívül csak a vádlottak és a védők lehetnek jelen.

Mindenekelőtt a bűnsegédességért nyolcz évi fegyházra elítélt Papp Zoltán, a megölt Papp Elemér s a gyilkos Papp Béla unokatestvére előtt hirdették ki, hogy a kuria a semmiségi panaszt elvetette s büntetése jogerőssé vált.

Most szuronyos börtönörök bevezették Zsoldics Mihály és Papp Bélát, akit ma először öltöztettek daróc rabruhába.

Galba törvényszéki elnök közli velök, hogy semmiségi panaszukat a kir. Kuria elvetette. Zsoldics Mihálynak a király kegyelmet adott, (Zsoldics arcán meglátszik az öröm s mintha Papp Béla is reménykednék) s büntetését életfogytig tartó fegyházra változtatta.

Zsoldics boldogan kéri ügyvédét, hogy mondjon helyette köszönetet a királynak.

Most Papp Bélához fordul Galba elnök. Semmiségi panaszát a kuria elvetette s így jogerőssé vált reá nézve a Papp Elemér meggyilkoltatásáért, mint felbujtóra a szatmári esküdtbiróság által kiszabott halálbüntetés. Kegyelmi kérvényére a legfelsőbb elhatározás, hogy ő Felsege a király az igazságszolgáltatásnak szabad folyást engedett.

Papp Béla ridegen hallgatja az ítéletet. A halál szónál megrázkódik.

— Átadom az elítéltet az ítélet végrehajtása végett a kir. ügyészségnek, szól az elnök.

Papp Béla felveti fejét. A börtönörök elvezetik.

Papp Bélát nem vezetik fel eddigi első czellájába, hanem a földszintre, az ugynevezett társas szobába. Ezt rendezték be siralomháru. Egy asztal, három szék, kerevet és rabágy képezik a szoba butorzatát. Papp Béla református vallásu lévén, hiányzik a siralomházból a két égő gyertya közti feszület. Egy szuronyos börtönör áll az ajtóban.

(Egy borzalmas fotográfia.)

Kelemen Soma védő-ügyvéd nyolcz órakor látogathatta meg Papp Bélát. Fel s alá rohanva találta az akasztófajelöltet.

— Egy kívánságom van, így szól védőjéhez, fotografálganak le a bitófán és küldjék el apámnak, ő juttatott ide.

A kegyetlen családirtó, aki megölette édes testvérét s gyalázatot hozott épügy atyja ősz

fejére, mint kicsi gyermekére, utolsó óráiban is magábatérés helyett rágalmaz.

Kelemen védő-ügyvéd azzal a hirrel iparkodott reménységet ébreszteni a halálra ítéltben, hogy táviratilag fordult kegyelemért a királyhoz. Tényleg el is küldte e táviratot a kabinetirodának, de minden remény nélkül. *Rácz* református lelkész elment a siralomházba, hogy a lelki vigasztalást nyujtsa.

A kivégzést holnap reggel 7 órakor a törvényszéki fogház hátsó udvarán hajtják végre. *Dénes* Lajos királyi ügyész lesz jelen, a törvényszék részéről pedig *Morvay* Károly legfiatalabb törvényszéki bíró.

— Irigylem, mondta a királyi ügyész azokat a kollegáimat, akik megöregedtek anélkül, hogy akasztásnál kellett volna asszisztálniok.

Az akasztófát ma éjjel állítják fel Bali és segédei.

Szatmárról az éjjeli órákban a következő távirati értesítéseket vesszük:

(Részletek az ítélet kihirdetéséről.)

A kegyelmi kérvényre hozott legfelsőbb határozat kihirdetése *Zsoldics* Mihályra rendkívüli hatással volt. A szerencsétlen gazdájának vakon engedelmességet juhászban a királyi kegy végtelen örömet okozott. Szomorú szempillantása hirtelen felvidult, a halálbüntetés iszonyu tudatától megránczosodott homloka, mintegy villámütésre kiderült, elborult lelke felvidult. Mily rengeteg az öröm skálája! Életfogytig terjedő fegyház, — a kényszermunka, — a szabadságtól minden időkre való megfosztása, — a külvilágtól való teljes elzárás — és mégis mindez végtelen örömmel kuforrása! Mily csodás ereje rejlik ebben az életnek, mely megmetyelvezve, beszennyezve, a társadalomtól megvetve még mindig tengődni akar.

Ezt a kegyelmi tény, mint isten adományát fogadta a parancsszóra gyilkossá lett juhász, ajka remeg és csak annyit tud mondani:

— Engedjék meg jó urak, hogy megköszönhessem jóságos királyomnak!

Egészen más hatást eredményezett a királyi döntés *Papp* Bélára.

Az elvedemedett gyilkos szinpadai pazolással lépett a terembe. Meglátszott rajta, hogy uri mivoltának utolsó felvillanását gondosan előkészítette. Ruházatában a gondos gavallért akarta mutatni és arcára nyugodtságot erőltetett; járásában, mozdulataiban energiát próbált kifejezésre juttatni. Így akart ő olyannak feltűnni, ki ugyan kegyelmet kért, de nem öszeroskadva az irtózat gyalázat sulya alatt.

A törvényszék elnökének enuncziációja alatt megfeszített figyelemmel hallgatott és amikor elhangzott az elnök ajkáról a lesújtó határozat, arcában egy idegszál nem mozdul meg, és bár világos, minden kétséget kizárólag érthető a határozat, az agy nem fogadja be a döntést, keres még magyarázatot, biztosabb tudatot. *Papp* Béla e pillanatban védőügyvédjéhez fordul és mialatt kezével az akasztás proceduráját jelzi saját nyakán, kérdő tekintet vet védőügyvédjére, mintha azt kérdezné, hogy azt jelenti ez a határozat, hogy őt fel fogják akasztani?

És a védőügyvéd megértvén a kérdő tekintet, egy komor fejbólintással inti, hogy: igen!

És most az utolsó erő dolgozik lelkében, most végig vonaglik egész szervezetében a végső energia, hirtelen leköti a rettenetes érzelmek kitörni vágyó uralmát, ajkába harap és mintha azt akarná mondani, hogy: az ur pokolban is ur! — végig pödri bajsztát és kilép a teremből, egyenesen be... a siralomházba.

Ez a cinizmus megdöbbentő hatással volt mindazokra, kik a teremben jelen voltak, mert maguk előtt láttak egy megrögzött bűnöst. Ez a magaviselet kijózanította még azokat is, kik benne egy ártatlan gyermek apját látták és kiknek szívében a szájalom érzülete erősebb volt, mint a törvény megérdemelt alkalmazása iránti meggyőződés.

„Fogadjunk, hogy fölakasztanak.“

Ennek a megrögzöttségnek egy szomorú jelenségét mutatja a ma korán reggel a börtönben lejátszódott következő jelenet.

A testvérgyilkos még mélyen aludt, amikor a börtön-felügyelő börtöne ajtajához ment és felköltötte és felszólította, hogy öltözködjék fel, mert a törvényszék előtt kell megjelenie.

Papp dörzsölte szemét és kelleetlenül hagyta el nyughelyét — öltözködés közben így szolt a reá ügyelő börtönörhöz:

— Fogadjunk, hogy fölakasztanak!

Ez a pár szó — mindent mond. „Fogadjunk!“ Mintha künn volna a löversenyen, és a totalizateurnél tétjét megtéve, szakavatottságával hivalkodva, jósolná tipjét. — „Fogadjunk!“ Mintha uri passzióját firtatva, páholyában hátra vetve magát, egyik kurtizánja fölötti diadal-maskodását akarná bizonyítani. „Fogadjunk!“ Mintha az uri kaszinóban egy léha megjegyzésének beigazolására vállalkozni akarna.

Szinte felfoghatatlan, és örökké talányszerű. Ez a *bűn gavallérsága!* mely undorral tölt el bennünket.

A halál csontos kezének csattogása hangzott fel tompán a törvényszék üléstermében a határozat felolvasásakor — de ez a rémes hang nem rázza meg a testvérgyilkos lelkét, nem rezegteti meg minden érzésétől megfosztott szívét.

A hideg borzongatta meg mindegyik testét, amikor a törvényszék elnöke a határozatot magában foglaló iratot az asztalra tette és remegő hangon így szolt az elítélthez:

— Ez az utolsó szó volt! E földön nincs többé számára irgalom. Csak egy hely van még, melyhez irgalomért fordulhat — fen a menyben! Térjen önmagába, térjen istenéhez! A törvény ez utolsó vigasztalás elnyeréséhez módot nyújt, hogy lelkészevel előkészülhessen utolsó utjára!

A földi igazságszolgáltatás ez utolsó jótéménye és kedvezése hányszor vezette ismét vissza a megtévelyedettek lelkét istenéhez! A bűnbánás megtörte az utolsó órákban a bűnös lélekuralmát és az isteni irgalomban való hit megtisztította a bűnöst az undorító büntől. De *Papp* Béla nem hisz Istent e végzetes órájában sem. Az utolsó rettenetes perczeiben is a bűn ördöge tartja fogva lelkét és csak annyit mondat vele:

— Nem kérek papot — nem kell irgalom — sem embertől, sem Istentől!

(Az uri ruha.)

Mikor *Papp* Bélát a fegyveres börtönörök a czellájába kísérték vissza, a fegyházi rendszabályok értelmében a fegyenczek darócruháját kellett reá adni. E pillanatban a testvérgyilkos tiltakozott ez eljárás ellen. Ő nem akar megválni uri ruhájától, — ebben élt, ebben esett bűne, ebben is akar a bitófa elé lépni, gyalázatos halállal meghalni.

Midőn megértették véle, hogy a rendszabályok nem ösmernek kivételt senkivel szemben, megkérette védőjét, hogy eziránt járjon el sürgősen a kir. ügyésznél. A védőügyvéd eljárása eredményes is volt, amennyiben a kir. ügyész megengedte, hogy a gyilkos uri ruháját viselheti még a bitófa alatt is.

(Lelkés helyett — ujságíró.)

Ma délelőtt *Papp* Béla szükségét érezte annak, hogy meginterjuváltassa magát. Sok volt a lelkén, amit a nagy nyilvánosság elé vinni óhajtott. Ime a modern ember erkölcsi züllése, ki lelkésze helyett az ujságíró kéreti magához — ki nem gyónni, hanem pózolni, ki nem imádkozni, hanem nyilt-terezni akar a halálküszöbén.

A gyilkos tehát egy Szathmárt időző budapesti ujságíró kéretett magához és a kir. ügyész ez utolsó kérésének eleget tett, az ujságíró megjelenhetett a czellában.

— Ne próbáljon vigasztalni, mondja a gyilkos, ön nem mint ember, hanem mint ujságíró jött hozzám. Kielégitem óhaját és röviden, mert már nagyon rövid az idő, elmondom önnek élettörténetemet.

És a halálra ítélt elmondotta életének történetét, melyet e szavakkal vezetett be:

— Már kicsiny gyermekkoromban sem szerettem apámat; utálok ma is — ő az oka minden szerencsétlenségem; az ő fukarsága, az ő szivtelensége plántálódott át lelkembe, ő tett engem azzá, a mi vagyok, . . . gyilkossá. De anyám, édes jó anyám . . . E szavaknál görcsös zokogásban fulnak el szavai; a magára erőltetett energia megtörik, a szív egy rejtek helyében lappangó érzelmek vehemens erővel kitör belőle, a bűn hatalma egy percze megszakad; az ember, egy futó pillanatra felszínre kerül.

— Anyámat imádom. Anyám! Áldott jó anyám! kinél nincs jobb asszony az egész világon! . . .

Tovább nem folytathatta . . .

Az ujságíró ekkor így szolt:

— Ne fáradjon tovább — hagyjuk!

E pillanatban felocsudik a gyilkos. Hirtelen mozdulattal kitörli szeméből a könnyet, lenyomja szívében a feiocsudott érzelmeket és újra uralomra jut a cinizmus.

— Mit törődöm én most már a fáradsággal? Mindegy az már, ha fáradtan, vagy tánczolva megyek az akasztófa felé.

(Egy akasztófa kötél, mint hagyaték.)

Az apja elleni féktelen gyűlölet vezette őt arra, hogy a királyi ügyésztől kérje azt, hogy ha az akasztófa fog lógni, fényképezzék őt le és ezt a rettenetes jelenetet ábrázoló képet küldjék el apjának szives megemlékezésül.

A kir. ügyész csakhamar tudomására juttatta, hogy ezt a gyalázatos kérelmet nem fogja teljesíteni. *Papp* Béla azonban nem hagyta annyiban a dolgot. Tintát, tollat kért és végrendeletszerűen megírta, hogy az akasztófa holtét apjának hagyományozza.

Papp Bélát különben ma délután többen meglátogatták ismerősei közül, sőt este hét órakor *Rácz* István ref. lelkész is megjelent a czellában az elítélte kérelmére. *Papp* Béla asztalán czeruza fekszik, fehér papiros és Petőfi diszkiadásának egy példánya.

A bitófát most este állítják fel a fogház udvarán. A városban óriási az izgatottság. Vidéki földbirtokosok családjukkal tömegesen érkeznek a kivégzéshez. A szomorú aktushoz egy század katonaságot rendeltek ki.

Érdekes megemlíteni, hogy *Papp* Bélát még eddig nem fosztották meg tisztí rangjától, s így mint tartalékos huszártiszt kerül a bitófa alá.

(Kegyelmi kérvény a királyhoz.)

Egy halvány reménysugár dereng még *Papp* Béla előtt: a királyi kegyelem. *Kelemen* Samu dr. védő ma a következő táviratot küldte a királyhoz:

Ma hirdette ki a szatmári törvényszék *Papp* Béla bűnpörében a halálos

ítéletet. Holnap hajtják végre. A borzalmas kivégzés előperceiben az irgalomnak és könyörületességnek nevében, melyre urunk istenünk előtt mindnyájunknak szüksége van, esedezem Felséged előtt, osszon kegyelmet a töredelmes bűnbánatban vergődőnek. Ne a bűn nagyságát, hanem a töredelem mélységét, jóságos szemeivel ne csak a bűnöst nézze, de tekintse ártatlan gyermekét is, mert az apa bitófája a gyermek egész jövő életét megbélyegzi. Adja meg Felséged a lehetőségét, hogy a bűnös lélek örök vezeklésben tisztulhasson meg itt e földön, mielőtt istenhez térve, előtte imádkozhatnék kifogyhatatlan irgalmaért. Felséged kegyelméért könyörgök védenczem részére.

Kelemen Samu dr.
védőügyvéd.

A király jelenleg *Wallseeben* van legfiatalabb unokájának keresztelőjén. Szatmáron ezt felette kedvező körülménynek tartják Papp Bélára nézve, mert úgy vélekednek, hogy az örvendetes családi esemény alkalmából nincs kizárva, egy meg nem érdemelt királyi kegy. Ez azonban csak néhány óra kérdése már.

SPORT.

+ Az Arad-hegyvidéki turista-egyesület választmányára f. hó 22-én csütörtökön este 6 órakor a Vass szálloda nagy éttermében ülést tart, melyre a tagok ezután tisztelettel meghívattak. *Tárgysorozat:* 1. Főtitkár és pénztáros havi jelentése. 2. Tagok törlése, új tagok felvétele. 3. Mérnök indítványa az egyesületi térképekre vonatkozólag. 4. Főtitkár indítványai az egyes. jelvény megszerzésére és egyéb adminisztratív ügyekre nézve. 5. A december havi turista estély idejének megállapítása.

Vadászat *Vingán*. E hó 19-én a vingai vadász társaság sikerült körvadászatot rendezett. A vadászatban részt vettek többek között *Teleky László gróf* és *Mártonffy Márton* az iparskolák főfelügyelője Budapestről. Elejtettek 14 rókát, 24 nyulat és 1 foglyot. Este az alföld különleges madarára, darulesre maradt a társaság, melyből szintén 1 esett martalékkul. A vendégeket dr. *Darabanth János* este megvendégelte.

Felfüggesztett román esperes.

(Boksán Mózes „bűnei.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21

Az aradi püspöki konzistorium *Boksán Mózes* esperest a mai napon állásától felfüggesztette. A felfüggesztés után *Popo vics György* világosi esperes, mint konzistoriumi biztos, átadta az aradi gör. kel. román esperesi hivatalt *Stefanutiú János*nak.

Ha csak ennyiből állna az ügy, akkor a napihírek rovatában irtuk volna meg az ujságot, ahol egy néhány tuczat apró eseménynyel együtt szépen elcsuszott volna az ujságolvasó közönség szeme előtt.

Csak hogy ennek a felfüggesztésnek története van. Még pedig olyan története, amit jobban szeretnénk elhallgatni, mint megírni, mert újra csak azt kell regisztrálnunk, hogy a mi derék román *testvéreink* voltaképpen mostoha testvér módjára viselkednek velünk szemben és hogy az ő meggyőződésük szerint még mindig az a legnagyobb bűn, ha valaki magyar *szelmü.*

Boksán Mózes esperes, kurticsi lelkész régóta szálka az aradmegyei tulzó romá-

nok szemében. A 77 éves agg lelkipásztor azok közé a kevés románok közé tartozott, akik átérezik a szó legigazibb értelmében, hogy e hazában a magyar az ur, s akik itt élnek az idegen ajkuak közül, azoknak első és legfőbb kötelességük magyarrá lenni szívből, lélekben. *Boksán Mózes ötvenkét évi* lelkipásztorkodása alatt számtalan tanujelét adta igaz magyar érzelmének. Gyermekait teljesen magyar szellemben nevelte és mindig az képezte egyik legfőbb törekvését, hogy az esperessége területén levő román iskolákban el ne hanyagolják a magyar nyelv tanítását és a magyar érzés ápolását.

Aradvármegye közgyűlésein nagyon sokszor megesett, hogy *Boksán Mózes* megabuzogolták az ő román hivei. Akkor történt ez mindig, mikor egy-egy szavazás alkalmával nem a tulzó román fiskálisokkal és papokkal, hanem a vármegye magyarjaival szavazott.

Boksán Mózes román felfogás szerint nagy bűnöket követett el. Följelentett a püspöki székszéknél és a magyar kormánynál néhány olyan román tanítót, akik az iskolákban a magyar történelmet és magyar nyelvet egyáltalában nem tanították. Ezek közül *Kosztá Ambrus* magyar-csanádi tanítót fel is függesztették állásától, míg *Bugar Szavu* mikalakai és *Stef Miklós* aradi tanítókat futni engedte a székszékek.

Az aradi „Tribuna Popurului“ örökké „renegátnak“ gunyolta *Boksán*at, aki fiával *Szevérrrel*, a jelenlegi *ternovai* szolgabíróval együtt valóságos üldöztetést szenvedett a tulzó román lap részéről.

Nagyon természetes, hogy ilyen körülmények között ellenségei keresvekeresték az alkalmat, hogy valahol beleköthessenek, és megrendítsék állását. Mivel azonban a pontos és szorgalmas ember ellen vajmi kevés kifogásolni valót találtak, tehát úgy intézték a dolgot, hogy az öreg esperest apró fegyelmi vétségek vádjára alá kergessék. Olyan vádak ezek, melyekért még egy fiatal lelkész se érdemelne egyebet könnyű püspöki megdorgálásnál.

Boksán Mozesnek pedig a kenyerét kell elveszitenie miattuk.

Csak hogy az ügy még nincs befejezve. A felfüggesztett esperes ügyvédje, *Popp C. István* dr. utján fellebbezést ad be az érseki konzistoriumhoz, amely bizonyára fel fogja oldani a mai határozatot.

*

Ez ügyben egy román egyházi férfiutól, ki természetesen nem nagy hive *Boksán*nak, a következő nyilatkozatot kaptuk:

A fegyelmi eljárást két évvel ezelőtt rendezte el az érseki konzistorium. Azért indították meg a fegyelmi eljárást, mert *Boksán Mózes* a konzistorium egyik határozatát az esperesi szék cenzurája alá vetette. Az esperesi szék tagjai megtagadták a cenzura aláírását, de *Boksán* kényszerítette őket erre. Az érseki konzistorium ennek következtében úgy az esperes, mint az esperesi szék tagjai ellen a fegyelmi megindítását rendelte el. Miután azonban kitünt, hogy az aláírók kényszerítették, a konzistorium velük szemben elejtette a vádat s csupán az esperest marasztalta el.

E nyilatkozatból mindennél világosabban kitetszik, hogy *Boksán Mózes mekkora* vétket követett el.

A nevezett egyházi férfiú tett azonban

még egy nyilatkozatot. És ezt már igazán szívesen reprodukáljuk.

— *Boksán Mózes*ről, ugymond, azt fogják hinni, hogy magyar érzelmének lett áldozata. *Pedig mi valamennyien vagyunk olyan jó hazafiak, mint ő, mert Goldis József püspöksége óta meg sem tűrnének mást a püspöki aulában.*

Ez már valami. Hanem azért *Boksán Mózes*szel alighanem mégis csak másképp bántak volna el a mi derék honfitársaink, ha teszem fel, néhány hónapig Váczott ült volna a memorandum miatt.

MULATSÁGOK.

(=) *Dalestély*. Az *aradi dalegyület* szombaton a Kass vendéglőben változatos műsorral Katalin dalestélyt rendez partoló tagjainak tiszteletére. Nem tagoknak belépő-díj 1 korona. Ezen estélyre külön meghívók nem lettek kibocsájtva.

Üzelmek romániai szőlővel.

(*Hogy szorítják le a magyar bor árát?*)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 21.

Lassan, lassan megkezdődik mindenütt szeles Magyarországon az elpusztult szőlők rekonstruálása. Tokaj körül, Szegszárdon, Egerben szüretelnek újra. A kormánynak és a társadalomnak közös erővel kell azon lennie, hogy az újra megerősödő szőlőtermelésnek semmi meg ne ártson, féltő gonddal kell óvnia borkereskedelmünket is. És most, a mikor egyre hangosabb és követelőbb lesz az a kívánság, hogy az olasz borok elől is magas vámmal zárják el az utat, kiderül, hogy egészen más oldalról is kegyetlen verseny fenyegeti a magyar szőlőtermelést.

A romániai szőlő az, a mely utóbbi időkben olyan tömegekben kerül hozzánk, hogy nagyon megkárosítja a magyar szőlőgazdákat. Romániában igen olcsó a szőlő, *kilóját 3 fillérért lehet kapni.* A romániai szőlő és bor beáramlásának tehát igen helyesen jó magas vám állja útját. A kereskedelemügyi miniszter azonban adott egy vám kedvezményt a román *szőlőnek*. Hogy ugyanis a székely vidékek lakosságát olcsó szőlőhöz juttassa, megengedte, hogy az öt kilogrammos csomagokban szállított szőlőnek csak 24 fillér legyen a váma.

Igy meglehetősen mennyiségű romániai szőlőt szállítottak át a határon és a magyar határvidék lakossága elég olcsón jutott a kedves csemegéhez. Ez azonban csak rövid ideig tartott. Mert a nagy vámkedvezményt élelmes emberek csakhamar úgy használták ki, hogy egész csomó ilyen öt kilogrammos csomagot szállítottak át a határon olcsó pénzért és mindjárt bort sajtoltattak belőlük. Ez voltaképpen rut kijátszása a vámtörvénynek, mert csalfa módon használva fel a miniszter adta kedvezményt, megterhelés nélkül juttatja be, a román bort és nagy mértékben megkárosítja a magyar bortermelőket.

Ez a család nagy mértékben folyt. Egy *Negroponti* nevű román termelő teljes 28000 frt értékű szőlőt csempészett így át. De magyar emberek is bűnösök efféle manipulációban. Legnagyobb mértékben — a Borászati Lapok szerint — egy nagyváradi borkereskedő üzte ezt a visszaélést. Ez a nagyváradi kereskedő összesen mintegy 40 vagonnyi bort csempészett így be Magyarországra, megkárosítván a kincstárt és a bortermelőket.

Lépések történtek természetesen az iránt, — hogy ezeket a rut visszaéléseket megszüntessék és esetleg az eddig elkövetett csempészéseket megbüntessék.

HIREK.

— **Lónyay grófok Budapesten.** Lónyay Elemér gróf feleségével, Stefánia kir. hercegnővel és kíséretével tegnap dél óta Budapesten tartózkodik. Lakásuk a Hungária-szállóban van, a honnan ma délelőtt 11 órakor nyitott kocsin Gerbaud udvari czukrász Gizella-téri üzletébe hajtottak reggelire. Az üzlet előtt, arra a hirre hogy Lónyay grófok ott tartózkodnak óriási közönség vefődött össze, a mely a grófokat távozáskor lelkesen megéljenezte, innen a városba hajtottak, a hol a járó-kelők mindenütt szíves óvációban részesítették őket.

— **A Vörösmarty-ünnep.** A Kölcsey-Egyesület körében nagyban folynak a készülétek, hogy a nagy költő emlékére tartandó szombati ünnep minél impozánsabban folyjon le. Az ünnepély műsora a következő:

1. Szózat; éneklő Szilágyi Gyula nagy vezetése alatt a vaggongyári dalkör.
2. Vörösmarty emlékezete. Irtá és felolvassa dr. Somogyi Gyula.
3. A vén ézigány, Vörösmartytól, szavalja László Gyula.
4. Szép Ilonka, Vörösmartytól, előadja Angyal Ilka.
5. Elnöki zárszó, Varjassy Árpádtól.

A december 7-iki zsur műsora következő:

1. Felolvasás, tartja Zalay Masa urnő.
2. Zongora szám, előadja Ring Béláné urnő.
3. Magyar dalok, hegedűn előadja Szilágyi Béla ur.
4. Szavaltat, tartja Turchányi Olga urnő. Helyárak: ülőhely 1 korona, belépő jegy 60 fillér. Tagok részére félár. Külön fentartott szék ára 2 korona. Jegyek kaphatók Klein, Kerpel, Kerpich, Krispin és Révész üzletében, és az estély előtt a pénztárnál.

— **A csongrádi mandátum.** Vadnay Andor főispán arra a hirre, mintha a csongrádi kerületben képviselő jelöltként akarna fellépni, kijelenti, hogy sem fellépni nincsen szándékában, sem pedig a mandátumot nem ajánlotta fel neki senki.

— **A czár rosszul van.** Egy késő délutáni londoni távirat szerint, a czár állapota még rosszabbra fordult. Szívműködése aggasztóan gyöngült, úgy, hogy az orvosok izgató szerekkel igyekeznek annak tevékenységét fokozni.

— **A függetlenségi párt Hegyi páter ellen.** A 48-as és függetlenségi párt, mint Budapestről táviratozzák, ma délután ülést tartott, melyen állást foglalt Hegyi páter jelölése ellen. A párt kimondta, hogy ha Hegyit megválasztanák, nem fogadja a pártba, mint olyan egyént, ki Kossuth Lajost gyalázó emberekkel áll összeköttetésben.

— **Fiumei küldöttség a minisztereknél.** A képviselőház mai ülése alatt Szápáry László gróf fiumei kormányzó vezetésével küldöttség járt Szell Kálmán miniszterelnöknél, Plósz Sándor igazságügyminiszternél és Lukács Sándor pénzügyminiszternél. A küldöttség, a melynek tagjai voltak: Vio Francisco, Dall'Asta Lutsic, Stevenson, Pallio, Felitici és Poll, az igazságügyi palota építése dolgában jártak a minisztereknél, a kik válaszukban hangsúlyozták, hogy az új igazságügyi palota építésének szükségességétől át vannak hatva és biztosították a küldöttséget jóakaró pártfogásukról.

— **Frigyes császárné egészségi állapota** már annyira javult, hogy legközelebb délvidékre utazhatik. Egyelőre azonban a császárné nem távozik Németországból és így hatvanadik születésnapját, mely mára esik, a friedrichshofi kastélyban üli meg.

— **Egy alispán nyugdíjaztatása.** Mint Liptó-Szent-Miklósról jelentik Palugyay Gyula, Liptóvármegyének nyolcz hónap óta felfüggesztett alispánja, Semrecsányi Arisztid főispánhoz benyújtott, megrongált egészségi állapotával indokolt nyugdíjaztatása iránti kérvényét a 20-ára

egybehívott nyugdíjválasztmányi ülés elfogadta és helybenhagyta. Palugyay helyét az alispáni székből helyettesítés útján már hónapok óta Joób Marczel liptóújvári főszolgabíró tölti be. A végleges választás jövő évi májusban lesz.

— **A bajor régens herceg szobra.** Münchenből jelentik, hogy Luitpold régensherceg nyolczvanadik születésnapjára szobrot emelnek és annak felállítási helyét, és a leleplezés idejét a hercegre bízzák. A herceg örömmel fogadta e tervet, de kikötötte magának, hogy azt csak halála után leleplezzék le.

— **A Szabad Liceum** iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik. Kéri a rendezőség az érdeklődőket, szíveskedjenek az előjegyzést idejekorán eszközölni, hogy a kellő számú helyekről gondoskodhassék. Előjegyezhetni a Klein, Kerpel és Révész üzletében kitett iven, hol az előadások sorrendje kapható lesz szombattól fogva. Az állandó jegy 12 előadásra, ára 3 korona, egy előadásra szóló 40 fillér. A megnyitás és első előadás november 28-án, d. u. 5 órakor lesz a felső kereskedelmi iskola dísztermében. Somogyi Gyula dr. tart előadást nemzeti irodalmunk fejlődéséről.

— **Perczel Dezső pöre.** A Sopronban megjelenő „Radicalis“ című lapban Perczel Dezső, a képviselőház elnökének személyét sértő cikk jelent meg, melyről azt hiszik, hogy Kassits Péter irta. Perczel rágalmozás és becsületsértés címén feljelentést tett a győri bíróságnál, mely az eljárást, már megindította.

— **Elhunyt grófnő.** Özvegy gróf Apponyi Rudolfné született gróf Benckendorff Anna csillagkeresztes és palotahölgyet ma helyezik örök nyugalomra a lengyeli családi sirboltban. Az elhunyt kegyelmes asszonyt, ki 83 évet élt és kinek jótékonyága messze vidéken ismeretes volt, az Apponyi, Esterházy, Hoyos, Wenheim grófi és Borghese hercegi családok gyászolják.

— **Nyugdíjasok mozgalma.** Hirt adtunk nemrégiben arról, hogy a kistisztviselők országos mozgalmat indítottak, amelytől helyzetük javulását várják. A példa úgy látszik lelkesít; mert ime országos mozgalmakat kezdenek a legkisebb tisztviselők: a napidíjasok is. Ezek az annyiszor megénekelt szegény emberek, a kiknek lételük rendszerint egy koronánál kezdődik és csucspontját e létel a két koronában éri el. Nem kérnek sokat, csak annyit, hogy legalább egy korona hatvan fillér minimális fizetésük legyen, amit legalább tíz esztendő alatt három koronára emeljen az állam. Mert hiszen az 1897 évi díjnok-törvény csak annyit mond, hogy a díjnokok legkisebb fizetése egy korona 60 fillér legyen, s hogy ezen napidíj az illető szorgalma és kifogástalan magaviselete esetén felemelhető. És a valóságban százával vannak napidíjasok, akiknek napi járandósága jóval csekélyebb a törvényszabta minimumnál. Emelni meg bizony nagyon gyéren emelik ezt a liliputi fizetséget. És, a mi e leginkább elszenvedő a dologban, nincs senki, aki szószólójuk lenne a szegény kis embereknek. Ezt hangoztatja az a körlevél is, amelyet a szegedi törvényszék napidíjasai az ország összes állami díjnokaihoz intéztek. A körlevél országos kongresszus egybehívását sürgeti. Ennek költségeire fejenként egy koronányi hozzájárulást és minél tömegebb részvételt kér. A lelkes felhívó a következő szavakkal végződik:

Mi azonban erősen bizunk a sikerben és azt is tudjuk, hogy az összes állami díjnokok — ekulva a multakon és áthatva az ügy üdvös voltától — egytől-egyig csatlakozni fognak mozgalomunkhoz, mert csak akkor tudunk teljes erővel fellépni, hogy igazunkat ki küzd-hessük.

Félő azonban, hogy ez a siker — éppen az érdekeltek nagy többségének részvéttelensége miatt — aligha ezuttal is elmarad.

— **Tömeges párbajügyek az egyetemen.** Az egyetemi ifjuság körében gombamódra terem-

nek a lovagias ügyek. A Szundy-Köpösdy afférből és a liberális-párt tegnapi bizottsági ülésén történt tettelegességből kifolyóan összesen 15 lovagias ügy támadt. Szundy Károlynak hat ügye van, még pedig Pétsyvel, Somlóval, Garamival, Aczéllal, Posewitz Sámuellel és Horváthtal, Edelsteinnak Aczéllal, Paczanerrel és Erlichhel, Weilernek Urbánnal és Hevesivel, Erlichnek Aczéllal és Pótsyval, Paczanernek pedig Aczéllal és Somlóval. Ezeket az ügyeket részint már is elintézték, részint pedig ma megholnap intézik el. Az összes felek a liberális párt tagjai.

— **Elsikkasztott 120 ezer korona.** Budapestről jelentik: A Szerecsen-utca 13. szám alatt levő kiegyezési iroda tulajdonosa Kronomer Miksa 120,000 koronát sikkasztott és kiszökött Amerikába, ahol — mint egy ma Budapestre érkezett levelében mondja — szerencsésen megérkezett. Kronomer, aki hamis bukásért évekkel ezelőtt másfél esztendőt töltött a börtönben — visszanyert szabadságát arra használta föl, hogy kiegyezési irodát nyitott, ahol hat levelezőt alkalmazott és kizárólag azzal foglalatoskodott, hogy fizetési zavarokba jutott kereskedők hitelügyleteit rendezte. A vállalat évi 20,000 koronát jövedelmezett, de Kronomer pezsgős kedvteléseire ez mind kevés volt. Mintegy négy hónappal ezelőtt már egyszer megszökött Kronomer, de akkor neje és leánya, Margit, a „Magyar Színház“ volt tagja küldtek számára pénzt és visszatért, mindenfelé azt híresztelte, hogy a párisi kiállításon volt. Most azonban véglegesen eltűnt és családjával együtt átevezett a nagy oceánon, Kronomer távozását különösen Schwartz Kálmán, Berger Ferencz, Schrank, Blau és Rosenfeld N. cézgek fájlatják, mert végösszegben 120,000 korona pénzüket sikkasztotta és vitte el magával a jó madár.

— **Tűz fonógyár.** Szabadkáról sürgönyzik: Ó-Palánkán, Bácska legnagyobb fonógyára napok óta lángokban áll. A gyár már majdnem teljesen leégett. A kár negyed millió korona. A gyár elpusztulása következtében négyszáz munkás maradt kenyér nélkül.

— **Bonaparte Lajos Párisban.** Pár hét előtt Bonaparte Lajos herceg, orosz tábornok Párisban tartózkodott és ott gyakran érintkezett bonapartistákkal. Amióta Párisból távozott, a bonapartisták körében nagy élénkség uralkodik és a hangulat Bonaparte Lajos mellett nyilatkozik meg. Ő a bonapartisták előtt a jövő embere. A *Matin* mai számában az a hirt közli, hogy a herceg hajlandó volna a francia hadseregben a vezénylő tábornoki tisztséget elvállalni.

— **Véres történet.** Ritka véres eseményről ad hirt egy eszéki távirat. A kövesdi határban egy szolga megölt egy nőt. Előbb háromszor rálőtt, azután telmetszette a hasát. Tettét felfedték s üzöbe vették a gyilkost, ki erre kétségbeesetten menekülni igyekezett. Mikor látta, hogy utólerik, magára lőtt, majd mellbe szurta magát s leugrott a Garam hidjáról a vízbe. Mikor kifogták, még életben volt. Életveszélyes sebeivel a kórházba szállították, hol most haladoklik.

— **Sztrájk.** A fővárosi Stern és Merckel-féle vasöntő czég gyárában, mint sürgönyzik, a munkások beszüntették a munkát. A sztrájkot a munkások béréből történt levonások okozták.

— **Az öngyilkos fogtechnikus.** Kovács Manó budapesti fogtechnikus, aki tegnap Teréz-körút 1. sz. a. levő lakásán mellbe lőtte magát az éjjel 1 órakor Navratil tanár osztályán kiszendvedt. A szerencsétlen fiatalember három levelet hagyott hátra egyet anyjának Kohn Nettinek, egyet Kóvér házfelügyelőnek, s a főkapitányságnak. Pollák Béla dr. ügyvédnek egy csomagot hagyott. A főkapitánysághoz írt levelében bejelenti öngyilkosságát, s tudatja, hogy annak

okát megmagyarázza az a levél, a melyet a Magyar Szó címére a postán feladott. Örökösének édesanyját és öt testvérét nevezi meg, s ezeknek hagyja ingóságait, meg 15,000 forintról szóló biztosítási kötvényét is, a melyet dr. Polláknak küldött s annak kiadását kéri. Végzetül kéri, hogy miután felekezeten kívüli, egyszerű temetést rendezzenek számára s ne bonczolják föl. Holttestét átszállították a bonczoló intézetbe.

— **Ajándék Krüger elnöknek.** Bécsben — mint onnan jelentik — azon fáradoznak, hogy Krüger elnököt és a bur vezéreket nagyobb szabású ajándékokkal halmozzák el. Krügernek diszoklevelet nyújtanak át és ezt küldöttség fogja megvinni neki. Ez alkalommal nagy ünnepélyességek lesznek. Hogy a mű mily nagyszabású lesz, abból is látható, hogy annak elszállítása hat nagy ládát igényel. Az ajándék nagy kazettából áll, melyben két remekművelő akvarelle és egy mappa, az emlékirattal van elhelyezve. Hogy mily sok barbarát írta alá ezt az emlékiratot, abból is látható, hogy az aláírási ívek sulya egy métermázsa.

— **A Körösök hajózhatóvá tétele.** Nagyon fontos terv kivitele érdekében járt tegnap a kormánynál Békésmegye törvényhatóságának küldöttsége. A hármás Körös tudvalevőleg az egyetlen magyar folyó, melynek szabályozása véglegesen be van fejezve s most már hajózhatóvá tételét kéri a vármegye, a mi néhány duzzasztó zsilip építésével — az elkészített tervek szerint körülbelül négy millió korona költséggel — elérhető.

A küldöttséget, melyet Lukács főispán vezetett, Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter délelőtt tíz óraker fogadta. Fábry Sándor alispán előterjesztette a vármegye kérelmét, statisztikai adatokkal bizonyítván a terv életrevalóságát és szükségességét. Nemcsak Békésmegyéből, de Arad egy részéből, Csanádból és Csongrádból is, ha hajózhatók lesznek a Körösök, a gabonát feleannyi fuvardíjjal lehet Pécsig, sőt Passzauig szállítani, mint most vasuton Budapestig. Ez óriási differencia a gazdáknak, a kik ez uton remélnék kárpótlást azért a sok millióért, a mit a Körösök szabályozásába hozzájárulás címén befektettek. A miniszter elismerte a terv életrevalóságát, sőt szükségességét is. Hangsúlyozta, hogy helyes az alispánnak az a kombinációja, melylyel a Körösök hajózását a tervezett új Tisza-Dunacsatornával hozza kapcsolatba, mert e csatornának természetes háttere a Körösök medencéje, melyek által éppen az Alföld szive vonatnak be a hajózási rayonba, megígérte, hogy a mint az ideje elérkezik és az anyagi eszközök rendelkezésére fognak állani, napirendre tűzi az ügyet. A deputáció délután öt óraker tisztelgett Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél, ki szintén megígérte a terv pártolását, ellsmervén annak, főképp a gazdák szempontjából való fontosságát.

— **A vénkisasszony kincse.** Erdély egyik nagyobb városában nagy szegénységben élt K. Malvina, egy elhagyatott vén kisasszony. Alacsony, szalmás viskójában tengődött egyedül, már vagy huszonöt esztendeje. Nem lett volna pedig kénytelen nyomorogni, éhezni, egyedül élni, mert volt vagyona, de fősvénységében sajnált magától minden falatot. Nem régiben megbetegedett s ágyának esett. Ha véletlenül egy unokaöccse feleségétől meg nem látogatja, ott halt volna meg borzasztó magányában, elhagyatva. Így mégis megérte azt a szerény utolsó örömet, hogy atyafiainak karjai közt lehetne ki lelkét. Pár percczel halála előtt így szólt öccsének:

— Keressétek a kertben, az öreg hársfában . . .

A mint a vén kisasszony meghalt, a férfi kiment a kertbe. Az öreg hársfát jól megvizsgálta s észrevette, hogy az odvas. Belényült és két bádóg szelenczét talált benne. Mikor otthon felbontották a szelenczét, állítólag több száz ezer forintra menő bankjegyet találtak benne,

melyek legnagyobb része azonban már régen értékét veszítette. Csak egy pár ezer forint ára aranypénz volt benne, érték.

— **Halálozás.** Szánthó József magy. kir. pénzügyi számellenőr és leánya Ida saját, ugy számos rokonaik nevében is mélyen megtört szívvel jelenti felejtethetlen neje, illetve édes anyja, rokon és barátinő Szánthó Józsefné szül. Török Idának, 1900. november hó 20-án, esti 7 óraker, életének 40-ik s boldog házasságának 18-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után, a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai november hó 21-én d. u. 2 óraker fognak Aulich Lajos-utca 7d) sz. házban beszenteltetni és Aranyos-Gyèresen november hó 22-én d. u. 3 óraker örök nyugalomra helyeztetni. Nyugodjék csendesen! Arad, 1900. november 21.

— **Tűz a Forray-utcában.** Ma délben a Forray-utcában lévő Lukácsy-féle házban tűz ütött ki. A boros pinczében lévő szalma gyanuladt meg, de mire a tűzoltóság oda érkezett, a házbeliék már eloltották. A tüzet állítólag gyufával játszó gyermekek okozták. A kár jelentéktelen.

— **Los von Rom Weimárból** jelentik, hogy az evangélikus kör elhatározta, hogy 300000 márkát ad az Ausztriában alapítandó evangélikus hitközségek számára.

— **Drága tévedés.** Sok pénzébe került egy belgrádi cukorgyárnak a gépész tévedése. Véletlenségből negyven vagonra való folyékony cukrot, melyről azt hitte, hogy víz, a Szávába eresztett. Schmiéd igazgatót e miatt állásától felfüggesztették.

— **Életunt kapitány.** Kassa egyik legelőkelőbb fogadjában, a Schalk-házban, tegnap reggel egy közös hadseregbeli nyugalmazott kapitány öngyilkossági kísérletet követett el. Reinerth Károly 64. ezredbeli nyugalmazott kapitány az életunt. Tegnap reggel érkezett Beszterczéről Kassára és a Schalk-házban vett szállást. Fáradtnak mondta magát és rögtön visszavonult szobájába. És egész nap nem mutatkozott. Este felé azután gyanakodni kezdett a szálló személyzete. Feltörték a kapitány szobájának ajtaját. Az ágyban nagy vértócsában feküdt Reinerth kapitány, a földön pedig éles konyhakés hevert. A szerencsétlen ember föl vágta balkezén az ereket és a szive táján is megsebezte magát. Gyorsan orvost hívtak és az első segély nyújtása után a katonai kórházba szállították, a hol most a halállal vívódik. Végzetes tettének okát nem tudják. A tragikus eset nagy feltűnést keltett az egész városban.

— **Felsült pángermán szerkesztő.** Korn Artur, a kikindai pángermán lapszerkesztő ugyan csak felsült tegnap. Nakófalván — mint tudósítónk írja — éppen bucsut tartottak a németek s erre átrándult ő is egy brassói szász ismerőse társaságában, hogy megmutassa, mennyire sikerült elhíntenie a konkolyt. A piac közepén, mikor jókora néptömeg verődött össze és megbámulta a híres agitátort, aki télen-nyáron szalmakalapban jár s vállig érő haját hord, — egyszerre elfogta Kornt a szónoki düh s beszédet intézett a jámbor németekhez, természetesen a saját szellemében. A vendég bakszász csak úgy hizott a gyönyörűségtől s titkon talán várta is már a pillanatot, hogy mikor rontanak a svábok a magyarokra, csak hogy nem egészen így történt. A németek közül felállt egy derék gazda és talpraesett válaszában oda dobta Korn urnak, hogy ők nagyon is jól érzik magukat Magyarországon, ahol békességben és barátságban élnek a magyarokkal. Ha Korn urnak nem tetszik ez az élet, szabad az útja Németország felé; ott kedve szerint hirdetheti eszméit s szidhatja a magyarokat anélkül, hogy zokon venné tőle ezt bárki is. Hogy pedig még nagyobb legyen a tromf, nyomban elhúzták a derék, hazafias svábok a Rákóczi-indulót, ami sehogysem vált ingyére a szász atyafiaknak. El is kotródtak hamarosan s csak magukban morfondirozva szidták tovább a magyarokat, akik teljesen megrontották már ezt a sváb népet s — kimondani is szörnyű — hazafias, magyar érzelmű embereké formálták őket, akik kiza-

varják falaik közül a magukszörű alakokat. Sajnáljuk, hogy nem közli velünk nagykikindai levelezőnk a nakófalvi hazafias német nevét is, hadd tudná mindenki, hogy milyen hü fia van a hazának, bárha idegen nyelvű is.

— **Krüger érkezése.** A Gelderland gőzös, Krüger elnök hajójának érkezését ma várták Marsellebe. A gőzös azonban, mint egy párisi távirat jelenti, megsérült s így ma este nem jött meg. Ha az éj folyamán megérkezik, Krüger csak reggel száll partra.

— **A Dunáról.** A földművelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna a felső szakaszon s le Paksig ismét apad. Pakstól lefelé árad a víz. Az apadás csekélyebb természetű, a mi a hajózásra egyelőre nem jelent akadályt. A fővárosnál a víz magassága ma 126 centiméter, tehát változatlan. A többi vízmagasságok a következők:

Passau 115, Aschach 35, Linz 140, Stein 68, Bécs 122, Pozsony 86, Komárom 149, Paks 60, Baja 137, Mohács 147, Gombos 201, Ujvidék 130, Zimony 192, Pancsova 170, Bázilás 153, Drenkova 122, Orsova 210 centiméter.

— **A kancellárig.** Beitscher Áron szegedi kereskedőt a kihágási bíróság nagyobb pénzbírságra ítélte tömeges és gyors vételre ingerlő módon való elárúsítás miatt. Az ítéletet a minisztérium is jóváhagyta. Iszerint Beitschernek 600—700 koronát kell fizetnie bírságul. Ma hirdették ki a legfelső fórum ítéletét a kereskedő előtt.

— Főlebbezek, — szólt Bitscher.

— Hova? — kérdezte a kihágási bíró.

— A kancellárig.

— De hiszen nincs olyan!

— Akkor a kabinethez, — folytatta a szívos kereskedő, akivel csak nagynehezen lehetett megértetni, hogy további főlebbezésnek nincs helye.

— **Másodvirágzás.** Nyíló rózsákat lehetett pár nap előtt látni Liptó-Szent-Györgyön a szabad ég alatt. A liptói klíma alatt eme ritka természeti tüneménynek sok bámuloja akadt.

— **Öregék szerelme.** Véget ért, még pedig gyilkossággal, ahogy Szolnokról jelentik. Ugy történt, hogy Földi Jánosnak, aki hetvenkét éves ember, viszonya volt Csányi Jánosnéval, akinek szintén fehér már a haja. Az öreg megbetegedett nemrégiben, s amíg feküdt, az asszony feléje se nézett. Most, hogy Földi fölgögyült, elment hozzá és az öreg szemére vetette nemtörődömségét. Szó szót követett, Földi nekiment az asszonynak, aki azonban nem hagyta magát, hanem fölkapta a baltát és addig ütötte a kedvesét, amíg csak meg nem halt. Aztán elment a rendőrségre, ahol önként jelentkezett. Letartóztatták és már át is adták a törvényszéknek.

— **Gyilkos ciklón.** Egy new-yorki sürgöny szerint Tenasse környékén erős ciklón dühöngött, mely a város északkeleti részét teljesen elpusztította s tizenöt ember halálát okozta.

— **Hogyan eszik a magyar.** Walter Crane szegedi látogatásának egy érdekes epizódját eleveníti fel most a Szegedi Híradó:

E szerint a szegediek kivitték az angol festőt a külterületre is, hogy megismerje az alföldi tanyavilágot. A sima rónaság nyárfákkal, akácczal szegett utáival, apró fehér tanyaházaival nagyon megtetszett a sok földet bejárt angolnak. De legjobban tetszett neki a tanyák népe, megnyerő, egyes modorával és életerős, egészséges alakjával. A híres vendég tiszteletére odakint csaptak egy kis vigasságot is, melyen néhány előkelőbb tanyai polgár szintén részt vett. Ez alkalomra persze föl találtak a tanyai konyha összes kellemességeit, tehát nem hiányozhatott a bürgepaprikás sem, amely így ősszel nagyon kívánatos eledel, kivált zsirjára sütvé és hidegen föltálalva. Megkóstolta az angilius is, de nem igen bírt belőle enni, mert az ő nyelvét

fölcspí a red pepper (piros bors), ahogy ők hívják a paprikát. A tanyai polgárok azonban halnyelű és egyéb fajtájú bicskájukkal kedvükre falatozták a fájín eledelt. Walter Crane csak nézte őket, egyre nézte és szinte látszott, hogy mennyire csudálkozik rajtuk, de nem tudhatta senki, hogy miért. Később azonban kitudódott nagy csudálkozásának az oka.

— Azon csudálkozom — mondotta a vele volt honfitársainak, — hogy milyen egyszerű ügyességgel tudnak ezek a magyarok egy szál bicskával enni, anélkül, hogy kiszurnák vele a szemüket.

— Szétrobbant kazán. A Pálffy-téren lévő villapos telepen ma délelőtt kazánrobbanás történt. A robbanás pillanatában a helyiségben volt *Hatzenfelner* György 36 éves lovasberényi születésű kazánkovács, a kinek testét a szétrepülő vasszilánkok annyira megsebeztek, hogy haldokolva vitték az irgalmasrendi atyák kórházába. A kazánház alaposan megrongálódott, de a kárt még nem állapították meg, a robbanás okát is a megindított vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

— Koszorúmegváltás. Néhai özv. *Friedman* Farkasné szül. Neuman Rozália urnó ravatalára szánt koszorú megváltása fejében *Friedman* Lajos ur Nagylak, valamint gyermekei Dr. Bock Róbertné és *Friedman* Gyula ur 30 koronát, Glück Károly ur és neje 20 koronát voltak szívesek a népkönyha javára adományozni, mely nemeslelkű adományokért hálás köszönetét nyilvánítja a népkönyha elnöksége.

— T. üzletfeleink szíves tudomására nozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőseggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Tizennégy évig várfogságban.

— Két rab szabadulása. —

Arad, november 21.

Szomorubb lakhelyet alig lehet elképzelni, mint az aradi vár fogházát. Bizony megnézni sem kellemes a bástyák mélyébe rejtett, vasajtós fogházat, hát még ott lakni hosszú éveken át.

A mai napon két ember hagyta oda ezt a borzasztó lakást, melyben egyikük tizennégy esztendőt töltött. A másik, ehhez arányitva kis időt, de azért nagyon sokat, négy évet.

Messzi Tarnopolba való az egyik rab, aki tizennégy év után szabadult ki és *Bezpankonak* hívják. Mint katona *gyujtogatást* követett el s ezért tizenhat évi várfogságot kapott büntetésül. Ebből a rengeteg időből tizennégy évet töltött ki s miután mindig jó viseletű volt, a hátralevő két esztendőt kegyelem révén elengedték neki.

A másik rab *Pintye* József, debreczeni születésű. Ez négy ízben próbált megszökni a katonaságtól, de mindannyiszor elfogták. Lopást is követett el s mindezekért négy évi várfogsággal sújtották, melyet a mai napon ki is töltött.

A raboknak keresményük is van: *Bezpanko* a tizennégy év alatt 200 forintot keresett rabmunkával. (Ki tudja, ha szabad ember, lenne-e most annyi megtakarított pénze?)

Mindketten a városházán jártak ma, hogy otthonukba mehessenek. A hatóság kényszerutlevéllel továbbítja őket.

A két rabon, de különösen a tarnopolin, erősen meglátszik, honnan kerültek ki. Talán hozzá sem tud majd szokni a szabad levegőhöz a hosszú börtöni élet után.

Bizony, ha gonosztevő is volt, most jöleleső érzéssel gondolunk arra, hogy milyen öröme lesz a sápadt, borotvált képű embernek, ha visszatér hazájába, Tarnopolba a hosszú tizen négy év után.

NAPIREND.

November 22. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Czeccilia. — Protestáns naptár: Czeccilia. — Izraelita nap ár: Ros. Chodes. — Görög-keleti naptár (november 9.): Onezifor. — A nap két 7 óra — perczkor, nyugszik 3 óra 59 perczkor. — A hold két 7 óra 1 perczkor, nyugszik 4 óra 10 perczkor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 764.6 milliméter, délután 2 órakor 763.7 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor 9° + 10.2, délután 2 órakor 9° + 14.1. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor K. 6, délután 2 órakor K. 5. — Felhőzet reggel 7 órakor többnyire borult, délután 2 órakor borult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjárás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, helyenként csapadék.

Szabadságharozl emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, I-ső emelet) nyitva van mindennap delelőtt 8 órától délután 8 óráig. Belépti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11¹/₂—12¹/₂ óráig. Helyiség: Ereklje-muzeum helyisége melletti ülésterem.

November 24. A Kölcsey-egyesület hangversenyyel egybekötött fölolvasó-estélye délután 4¹/₂ órakor (Városház.) — Körorvosválasztás Borossebesen. — Az Aradvidéki Tanító-egylet aradi fiók-bizottságának ölése délután 4¹/₂ órakor (Templom utcai fiúiskola.) — Az aradi dalegylet Katalin-estélye (Kass-vendéglő.)

November 25. Műkedvelői előadással egybekötött táncmulatság Buttyinban (Korona-szálló.) — A cs-palotai községi tanítótestület hangversenyyel és fölolvasással egybekötött táncmulatsága (Községháza.) — A soborsini önkéntes tüzelő-egylet műkedvelői előadással egybekötött táncmulatsága (Arany Szarvas.)

November 28. A Kölcsey-egyesület népszerű előadása délután 5 órakor (Kereskedelmi iskola.)

December 1. A Kölcsey-egyesület hangversenyyel egybekötött fölolvasó-estélye délután 4¹/₂ órakor (Városház.)

December 9. Kubelik Jan hangversenye délután 5 órakor (Fehér Kereszt.)

Kerpel Izsó

kölcsönkönyvtárába

ARADON, Atzél Péter-utca i. szám (az udvarban.)

a következő

ujdonságok és pótlások

érkeztek:

Regények és elbeszélések. Anunzió: A tüz. *About E.*: A Fellah, egyptomi emlékek. *Alexander Mrs.*: Komorna és grófnő. *Alvinczy*: A Szaharában. *Bagossy*: Boldog családi élet, Boulevard gyermekei. *Bram*: Drakula. *Bret*: Csak játék volt. *Bulwer*: Pompej utolsó napja. *Cameron Mrs.*: A nevelőnő miliói. *Connan Doyle*: Doktor Holmes kalandjai. *Cyprián*: Margitka szökése. *Delpit*: Lydia első fellépte. *Diderot*: Apáczka. *Eötvös*: *Utazás a Balatonon.* *Ganghoffer*: *Scarpa Rachel Gara*: A lelencz. *Göze*: *A pesti ur.* *Hamvay*: Az aradi tizenhárom. *Jacobsen*: *Lyhne Niels. Jókai*: *Az én életem regénye.* *Görög tüz.* *Sirkő album.* *Kvassay*: A fekete vár. *Lovas*: Sngarak. *Máriafy*: Vásárolt szívek. *May*: Egy kis leány. *Memini*: Áldozat. *Ohnet*: A szirén. *Pelech*: A szbracenai völgy és a dobsinai jégbarlang. *Polevoi N. P.*: Orosz elb. *Potapenkó*: Egy vén diák. *Szerelem.* *Révész*: Uton utfélen. *Rözszaúgi*: Az életből. *Sue*: A lukarság. *Szana*: Örök emlék. *Szántó*: Alkonyat. *Szentésy*: Egy tébolyodott nő titka. *Szentkeresztly*: A keleten. *Tábori*: Az élet folytatásokban. *Tarczai*: Dönk vitéz Rómában. *Tolstói gróf*: A kozákok. *Tölgyesi*: Uj párisi titok. *Torma*: Borotvas vitézek. *Wanderheim J. Gaston*: Husz hónap Abessziniában. *Vaulére*: A félnemük. *Veres*: Vérrel lemosott vér. *Szinművek*: Almásy Boris népszimü. *Bereyik*: Fertálmágnások vigj. Népszerűség. *Gallovits*: A bünbak, dramolett. *Géczy*: Anyaföld. Népsz. A mit az erdő mesél, népsz. *Várady*: Charitas, szomorujáték.

Vegyesek: *Abrányi E.*: költeményei. *Almanach 1901.* *Polgár*: Párbajszabályok. *Garay*: Az Arpádok. Tört. ball. — *Kincses Kalendárium 1901.* *Launé Fleury*: Görögök története. *Lucian*: Klasszikus bünpercek. *Steiner dr.*: Népszerű csilágászati értekezések.

Német: *Spättgen.* *Ompfeda. Br. Meggede. Manteuffel.* *Heimbürg.* *Klinkowström.* *Balestrem.* *Suttner.* *Schubin.* *Spielhagen.* *Tellmann.* *Perfell.* *Zóla.* *Prévost.* *Zobelitz.* *Loti.* *Nordau Scowronek.* *Berlepsch* és *Lonys* legujabb művei.

Havi kölcsöndíj 60 krajczár, vagy kö tetenként fizetve 4 krajczár.

A könyvek ujak és tiszták.

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDES.

— A vetések állása Poroszországban november közepén. Őszi buza 2.4, őszi tönköly 1.9, őszi rozs 2.4, uj lóhere 3. lucerna 2.7, (1 nagyon jó, 2 jó, 3 közép szerű és 4 silány.) A jelentés ehhez a következő megjegyzéseket fűzi: A tartós csapadékok októberben lehetővé tették a megkésétt szántóvető munka befejezését. Az időjárás rendkívül enyhe volt. A kicsirázott őszi buza erős állapotban van és jó telelést enged remélni. A rozsvetés jól áll, sőt részben olyan buja, hogy attól tartanak, hogy havazás esetén esetleg fagy nélkül is elrohad.

— Az aradi közti vaspálya és téglyár részvénytársaság forgalmi kimutatása 1900. nov. 1-től 15-ig. Személyszállítás 1900. nov. 1-től 15-ig 23059 személy, bevétel 4350 korona 70 fillér, 1899. november 1-től 15-ig 23150 személy, bevétel 4349 korona 30 fillér, 1900. jan. 1-től nov. 15-ig 456031 személy, bevétel 87568 korona 60 fillér, 1899. jan. 1-től nov. 15-ig 468293 személy, bevétel 89907 korona 70 fillér. Teherszállítás 1900. nov. 1-től 15-ig 1519410 klg., bevétel 1639 korona 93 fillér, 1899. nov. 1-től 15-ig 1230220 klg., bevétel 1396 korona 72 fillér, 1900. január 1-től nov. 15-ig 25937100 kilogramm, bevétel 27772 korona 99 fillér, 1899. január 1-től nov. 15-ig 30712840 klg., bevétel 31486 kor. 76 fillér.

(*) Jövahagyott alapszabályok. A „Mária-radnai kaszinó-egylet“ alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium a bemutatási záradékkal ellátta.

Budapesti árú- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 21.

Délitözsde. A buzakínalat kielégítő, vételkudv jobb. Az irányzat tartott, 18,000 métermássa került forgalomba, közben 5 fillérrel magasabb árakon. Egyéb gabonaműek változatlanok. Malmok tartózkodóak. Időjárás derült, szép.

Zárul 12 órakor:

Buza 1901. áprilásra	7.56 — 7.57
Buza októberre	7.74 — 7.75
Rozs 1901. áprilásra	7.22 — 7.23
Zab 1901. áprilásra	5.59 — 5.60
Tengeri 1901. májusra	5.02 — 5.03
Repcze októberre	— — — — —

Zárul 5 órakor:

Buza 1901. áprilásra	7.56 — 7.57
Buza októberre	7.73 — 7.74
Rozs 1901. áprilásra	7.22 — 7.23
Zab 1901. áprilásra	5.58 — 5.59
Tengeri 1901. májusra	5.03 — 5.04
Repcze októberre	13. — 13.10

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	658.50
Magyar hitelrészvény	671. —
Letámitolóbank részvény	428. —
Ríma-Murányi vasmű részvény	487. —
Osztrák-magyar államvasuti részvény	658.50
Közuti vasut	590. —
Varosi villamos vasut részvény	375. —

S z e s z ü z l e t .

— November 21. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter % beletérve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslók 12 korona 50 fillér mmázanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 21. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 96 — 98 fillérig. Fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 96 — 97 fillérig. Fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 96 — 98 fillérig.

Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Közép páronként 240—280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Közép páronként 250—320 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám. November 18-án volt készlet 35553 darab, november 19-én főlhajtott 567 darab, november 19-én elszállított 507 darab, novembrr 20-án maradt készletben 35613 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. november 21.

Magyar aranyárjádék 4 ⁰ / ₁₀	96.05
Magyar koronárjádék 4 ⁰ / ₁₀	90.30
Magyar arany 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	99.50
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀	99.25
Magyar keleti vasut	98.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	90.75
Magyar italmegváltási kötvény	98.40
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	163.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	140.—
Osztrák papírjádék	98.—
Osztrák járadék ezüst	97.50
Osztrák járadék arany	95.50
Koronárjádék	98.25
1860-iki államsorsjegyek	133.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1690.—
Magyar hitelbank részvény	671.—
Osztrák hitelintézet részvény	659.—
Osztrák-magyar államvasut	656.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.20
Német birodalmi márka	117.65
London	240.65
Páris	95.85

REGENY-CSARNOK.

A kétlelkű ember.

— Regény. —

Irta: **Greller Balduin.**

Az Aradi Közlönynek fordította:

Radó László.

[33]

(Folytatás.)

Scarpi érdeklődéssel hallgatta Melk dr. fejtegetéseit:

— Hivatásom — mondá a doktor — nagyon vonzó. Ez különben minden olyan embernél föltalálható, aki hivatását komolyan és kötelesség tudóan fogja föl. Ön, mint művész legkevésbé sem panaszkodhatik afölött, hogy hivatása iránt lelkesedést nem érez. Az ön mestersége mégis egészen más és nem is hasonlítható a mi szomorú hivatásunkhoz.

— Igaza van, más, egészen más az és mégis az önök gondolatvilága megragad, leköt. Lehet, hogy a nagy elentéte folytán. On mosolyog, fog rajtam, rendőrhadnagy ur, de be kell vallanom, hogy ha művész — vagy hogy értelmesen fejezem ki magam — ha festő nem lehetnék — úgy harcos lennék és csak a körülményektől függne, hogy a törvények mellett, vagy azok ellen küzdenék. Vagy bünt követnék el, vagy üldözném a bűnösöket. Nem bolond gondolat ez?

Melk dr. szívből nevetett e különös önvalomáson és erre az „ijedtségre“ még egy feketét rendelt, míg Scarpi újabb pohár konyakot hozatott és cigarettára gyújtott.

— Azok a rabló történetek, melyeket elbeszéltem, talán a fejből szálltak, kedves Scarpi? — felelte a rendőrhadnagy. Ez eszménél művészi képzelődése dolgozik, párosulva a bohó fiatal-sággal.

— Nem vagyok oly fiatal, mint hiszi — közeledek már a harminczhoz!

— A harminczhez? Ez nem imponál nekem. A mi sötét hivatásunkhoz ön még nagyon fiatal. Különben elhiszem, hogy önből használható kriminálalista válnék idővel.

— Hát betörőnek nem válnék be? — Oh igen! Sőt veszedelmes bűnös lehetne önből.

— Honnan e föltűnő jó vélemény, ha szabad kérdenem?

— Nagy képzelőereje van és művelt ember. Ez oly előny, mely közönséges bűnösöknél nem igen található föl és azért hivatásuknak mégis jól megfelelnek.

— Ha ez így van, akkor nem tehetnék jobbat, minthogy fölcseréljem hivatásomat.

— Nem érne vele sokat — szölt Melk dr. feketéjét szűrösölve — Mindenhez hajlam kell és ezzel együtt kell a világra jönni. Önnek a művészethez van meg a hajlama és így ön sem ugorhatik ki bőréből.

— Ön szerint tehát, minden embernél előre volna meghatározva, hogy mint festő, betörő, vagy mint kriminálalista fogja életét bevégezni?

— Részben — igen!

— Látja, kedves hadnagy ur, nézeteink e pontban válnak el. En azt mondom, hogy az ember valódi majomtermészet. A környezet, a példa tesz mindent, és utánzási vágyunk hatá-

roz minden fölött. Természetes, hogy ha négy fal között ecsettel a kezemben ülök, akkor nem ösmerek hatalmasabbat a festészetnél, és nem kérek semmi egyebet az élettől. De ha aztán csak negyedórára Alexandrine bárónőt hallgatom, elhalványul minden egyéb törekvésem; szent áldozatkészség vesz erőt rajtam, mely minden lemondást könnyűnek mutat, úgy, hogy mindenről le tudnék mondani, ha azzal nagy és nemes ügyet tudnék szolgálni. Ha pedig az ön beszédjére figyelek, akkor nem ösmerek szebb hivatást az önénél. Ha más alkalommal meg egy érdekes barátommal elegyedem beszédbe, aki nivatásos betörő — de ne higgye, hogy kiletét önnek elárulom — akkor pedig minden idegenbe vágy költözik: megösmerni ezt az életet, mely a jog, a társadalom és a törvény ellen küzd. Mit akar tehát egy ily emberrel, mint én vagyok, akiről előre nem tudhatjuk, hol, merre fog partot érni.

— E tekintetben tisztában vagyok magammal Scarpi ur, hogy ön a boldog házasság partján fog kikötni, melynek gondolai fantasztikus gondolatait majd elűzik.

— A problémát ily egyszerűen nem lehet megfejteni, ön nem veszi tekintetbe az erők hatalmát, hadnagy ur. Mindenesetre magam sem tudhatom, hogy e sokféle erők közül melyik fog leghatalmasabban megragadni. De ön — mint tapasztalom — elfeledi számba venni a környezetnek és a példának a szuggesztív erejét.

Csak a napokban olvastam Guy de Maupassant egyik rövidke elbeszélését, mely remekül bizonyítja azt, mit említettem. Egy fiatal, tisztességes nő ablakaiból átlát a szomszédos ház ablakába. Ez ablakokból nap-nap után olyan hölgyek tekintenek ki az utcára, akik nem tisztességesek. A tisztességes hölgy a nők sajátos éle megfigyelő-tehetségével figyeli a szomszédbeliek titkos intéseit és tekinteteit és csakhamar elsajátítja azokat a hivatató mozdulatokat, melyekkel azok az utcán haladó urakat hálójukba csalják. Remekszépen festi a költő azokat az érzelmeket, melyek a tisztességes hölgyet megragadják. — Egész nap ezeket a mozdulatokat gyakorolja és várva-várja az alkalmat, hogy ő is utánozhassa azt. És addig tüzezi ez a vágy, míg egyszer tényleg, a reflexhatásnak engedve, meg is próbálja és a következő pillanatban az a bizonyos ur az utcáról már előtte is áll. Nagyon szellemesnek találom ezt és most már csak arra várok, hogy melyik reflexhatás lesz az, mely engem fog hatalmába keríteni, melyeknek esem majd én áldozatul.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi október hó 1-től.)

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 3.56	Személyvonat d. u. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 8.48
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinól reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Radnái este 6.35	Személyvonat este 8.57
Gyorsvonat este —	Gyorsvonat délelőtt 6.23
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.55
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 6.45	Személyvonat reggel 8.53
Személyvonat d. u. 4.25	Vegyesvonat este 6.50
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borosbesről szv. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.08	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borosbesig szv. du. 5.20	Személyvonat este 7.—

IDEGENEK ARADON.

— November 21. —

Fehér Kereszt szálloda. Konopy Kálmán birtokos Odvos. — Lang Emil utazó Budapest. — Nobel Mór utazó Bécs. — Veigel Henrik utazó Budapest. — Burg Nándor utazó Reichenberg. — Angeli An-

tal utazó Bécs. — Grünstein Márk utazó Budapest. — Kesler Dávid utazó Bécs. — Rosenberg Izse utazó Beocsin. — Grünwald József utazó Budapest. — Deutschman Sándor utazó Budapest. — Kern Herman utazó Bécs. — Schneider Adam utazó Bécs. — Kubinyi Géza orsz. képviselő Budapest.

Vass Szálloda. Taussig Zoltán kereskedő Budapest. — Blaschko J. kereskedő Budapest. — Weis Ede utazó Bécs. — Vertán Ernő birtokos Csermő. — Klein Herman utazó Temesvár. — Kaufman Jakab kereskedő Győrök. — Hess Kristian Bécs. — Vavricsko József utazó Bécs. — Diamant Sándor utazó Bécs. — Strasser Lajos birtokos Velemare. — Lehr S. utazó Bécs. — Mairovitz N. kereskedő M.-Radna. — Piovati Emánuel utazó Bécs. — Pollák N. kereskedő Kisjenő. — Halb Mór utazó Bécs. — Straus Zsigmond utazó Bécs. — Horváth Kálmán utazó Budapest. — Spira I. vendéglős Facset.

Nádor szálloda. Ország Jolán magánzónó Budapest. — Geyringer Marton kereskedő Aicsill. — Inom Simon kereskedő Nagyvárad. — Horváth Ferencz tanító Battonya. — Steiner Ernő kereskedő Battonya. — Blédi Károly és neje magánzó Brád. — Vörös Imre tszéki joggyakornok Tóvár. — Frein József igazgató Zombolya. — Pollák Károly keresk. utazó Bécs.

Városi színház.

Bérlet 53. sz.

Páratlan.

Csütörtökön, 1900. évi november hó 22-én.

A Fourchambault-család.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Augier Emil. Fordította: Fay J. Béla.

S Z E M É L Y E K:

Fourchambault Bécs K.	Bernardné . . . Kalocsa R.
Leopold, fia . . . László Gy.	Blanche . . . Menszáros M.
Bernard . . . Palágyi L.	Letellier . . . Angyal Ilka.
Rastiboulois . . . Mezei Péter.	Germain . . . Czako V.
Fourchambaultné Bécsné.	Szolga . . . Gerzsán K.

Közdete 7 órákor.

NYILTTÉR.*

Karácsony 1900. Kossak József

cs. és kir. udvari fényképész

Arad, Templom-utca 2. szám.

Ajánlja mint legalkalmasabb

karácsonyi ajándékot

saját műintézetében készülő utólérhetlen kivitelű

nagyításait.

A legtisztább Platin tonusban, bármily elavult kép után, valamint mindennemű színezett képek

aquarell, pasztel és olaj

festékben,

művészileg összeállított

családi Tableaukat

és csoportokat.

Allandó kiállítás az üzlet bejáratában.

3172

Szíves karácsonyi megrendelések mielőbb kéretnek.

1477—900. szám.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. áll. ménesbirtok 1900—1901. évi 7500 métermázsa zab szükségletének biztosítása végett **folyó évi december hó 7-én d. e. 10 órakor** a ménesbirtok igazgatóságánál zárt írásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás fog tartatni.

Az egy (1) koronás bélyeggel ellátott és mintákkal fel-

szertelt ajánlatok a fent említett határidőig a ménesbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen (posta-, táviró-, telephon- és vasutállomás) nyújtandók be.

A részletes szállítási feltételek a m. kir. gazdasági főigazgatónál (Budapest földmívelésügyi miniszterium II. em. 72. ajtó) s a mezőhegyesi m. kir. áll. ménesbirtok igazgatóságánál tudhatók meg.

Budapesten, 1900. évi október hó 30.

Földmívelésügyi m. kir. Minister.

Fontos a községeknek!

A pankotai szőlőhegyen, a község közvetlen közelében, kocsival is könnyen megközelíthető helyen fekvő **kőbányában**

út- és határjelző kövek

szabályszerű nagyságban és kivitelben, faragva, betükkkel ellátva, a helyszínen **30 kr. = 60 fillér.** Pankota vasutállomásra szállítva

darabonként **35 kr.,** vagyis **70 fillér áron**

kaphatók.

Ugyanott legjobb minőségű

kút- és épület-kövek, törmelékek

jutányos áron kaphatók.

Megkeresések egyenesen hozzám intézendők.

3166

Nagy József, r. k. plébános.

Fontos a községeknek!

KEFIR TEJ:

kefir gombával erjesztett tej, mely a gyomor falán keresztül gyorsan felszívódik és ez által nagy táperővel bír.

A gyomor és bélhuzamra gyakorolt enyhe izgató hatása által az **étvágyat és az anyagforgalmát** élénkíti.

Előkelő orvosi vélemények alapján kitűnő gyógytápszernek bizonyult.

2511

Kapható a „**Hungária**“ kávéházban is.

Sterilizált gyermektej

a legjobb gyermektápszer.

Nélkülözhetetlen oly anyáknak, akik gyermekeiket részben vagy egyáltalában nem táplálják. A csecsemő korának megfelelően higitva. Teljesen bacterium mentes. Az anyatejnek megfelelő alkatrészekből áll. Minden egyes étkezésre való adag légmentesen lezárt palackban sterilizálva, egyszeri táplálásra szolgál. Kezelése egyszerű s a természetes táplálással egyenértékű Prospektust, árjegyzéket, használati utasítást kívánatra bérmentve küldünk.

Dr. Singer János orvos és Rozvány György

gyógyászok.

Sterilizált gyermektej, gyógy- és pasteurizált tej termelő intézete.

Aradon, Kossuth- és Batthyányi-u. sarkán.

Orvosi intézet megnyitása.

A természetes gyógymódban használt eszközökkel ujonnan felszerelt gyógyintézetemben a következő gyógyító eljárások lesznek használatban.

Hidegvizgyógyimód: szakszerű vezetéssel, minden modern eszközzel s az eljárásokban gyakorlott (ezelőtt sanatoriumokban alkalmazott) személyzettel. 15 jegy 6 frt, 1 jegy 50 kr. (Bérletjegyet használó betegeknek az orvosi ellenőrzésért nem jár külön díj).

Villamfényfürdő: reuma, köszvény, idegfájdalmak, izzadányok, vérhaj, elzsírosodások, vesebaj, vérszegénység gyógyítására. 15 jegy 15 frt, 1 jegy 1 frt 25 kr. (E díjba a velejáró hidegvizkúra beleértendő.) Szívbetegségeket veszélytelenül használhatják. E kurára alkalmatlan betegek visszautasítottak.

Moór-fürdők: nő-bajok, vérszegénység, reuma ellen, 15 jegy 15 frt, 1 jegy 1 frt 20 kr.

Szénsav fürdők: Szervi s ideges szívbetegségeket, elzsírosodott szív, meszesedett véredények, renyhe bélműködés, vérszegénység, idegesség, nőbajok gyógyítására. 15 jegy 16 frt, 1 jegy 1 frt 25 kr.

Sósfürdők: a szénsavas fürdőknél enlített bajok enyhébb eseteinél, 15 jegy 11 frt, 1 jegy 80 kr.

Szénsavas sósfürdők: a szénsavas fürdőknél enlített bajok súlyosabb eseteinél. 15 jegy 18 frt, 1 jegy 1 frt 40 kr. (A szénsav fürdők csak e hó 20-tól lesznek használatban).

Villamosfürdők: faradicus s galvanicus fürdők, idegesség, ideggyengeség, hypochondria, hysteria, aggsági reszketés, vitustáncz, morphyntismus gyógyítására. 15 jegy 15 frt, 1 jegy 1 frt 10 kr.

Belelegzések: belégző kamrában tüdő s gégebajok ellen, 15 jegy 9 frt, 1 jegy 75 kr.

Svédgyógytorna szűkmellkasu, szívbetegségeket, görbült gerincoszlopú gyermekeknek, elzsírosodott szív, bél és májpangások, szervi szívbetegségeket és általános gyengeségnél. Havi díj 10 frtől feljebb az esett súlyossága szerint.

Massage, electromassage: 1 jegy 50 kr., illetve 1 frt. Minden beteg saját orvosának utasítása, avagy az én tanácsom szerint részeseül kezelésben. Minden ténykedés személyes felügyelet mellett történik.

Intézet nyitva reggel 6-tól este 7-ig, rendelő óra d. e. 8—9-ig, d. u. 2—4-ig.

Telefon 270. **Dr. HECIT A.,** Telefon 270.

ARAD, Zrinyi- (ezelőtt Sziget)-utcza 3. szám.

(Utczai bejárat: A színházzal szemben. Maresch és Szabó üzletek közt.)

Külön játék és díszműaru osztály 7. 15 kros szabott árakkal.

Színházi Versenybazár

a vértanu szoborral szemben.

Bőr pénzerszények	7 krtól.	Szines férfi ingek redős mellel	93 krtól.
Iskola táskák	15 krtól.	Férfi harisnyák párja	8 krtól.
Könyvtartó szijjak	15 krtól.	Férfi harisnyák kötött p.	14 krtól.
Zsebkécek	10 krtól.	Férfi trico alsó ingek	55 krtól.
Ruha és hajkefék	15 krtól.	" " nadrág	50 krtól.
Csont evőeszköz párja	15 krtól.	" " vászon nadrág	49 krtól.
Tiszta aczel evőeszköz p.	30 krtól.	Női ingek és fűzők	49 krtól.
Bőr dohánytárcza	19 krtól.	Női harisnyák	12 krtól.
Gummi nadrágtartók	15 krtól.	Női keztük	15 krtól.
Konty- és oldal-fésűk	5 krtól.	Női fehér gallérok	12 krtól.
Hajcsattok és hajtuk	3 krtól.	Női fehér kiegészítők	15 krtól.
Bontó és sűrű-fésűk	15 krtól.	Moare selyem-öv minden színben	35 krtól.
Kepes albumok 100 lap.	40 krtól.	Női bőr-övek	30 krtól.
Piaczi vásár táskák	15 krtól.	Női trico alsó-ingek	40 krtól.
patent amerikai bőrb. 15 krtól.		Női mosó (voál) kötök	21 krtól.
Legújabb óra szerkezetű felhuzó játékok	40 krtól.	Fél szines szélű zseb-kendő teztja	55 krtól.
4 soros gallér drbja	11 kr.	Gyermek téli trico	30 krtól.
4 soros készelő párja	19 kr.	Gyermek harisnyák	7 krtól.
Férfi ingek sima mellel	85 krtól.		
redős mellel	87 krtól.		

Külön játék és díszműaru osztály 7 és 15 kros árakkal. óriási választékban. És sok ezer elő nem sorolt tárgy: alkalmi ajándékok, tolett cikkek, dessert servicek, mocca garnitúrák, liquer servicek gyertyatartók, kézi kosarak, sétabotok, fényképpálványok, fogkefék, mosdószappanok, fali dísztányérok, butor és szőnyegporlók, kézi, fali és japán legyezők, jinggombok, stb. óriási választékban kaphatók

a színházi versenybazárban

a vértanu szoborral szemben.

Külön játék és díszműaru osztály 7. 15 kros szabott árakkal.